

LÄHIÖTÄ KEHITTÄMÄSSÄ

Keravalaisen lähiön kehittämishanke Ahjo Nousuun

Tiina Kutvonen
Opinnäytetyö kevät 2011
Diakonia ammattikorkeakoulu
Diak etelä, Järvenpää
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK)+ kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Kutvonen, Tiina. Lähiötä kehittämässä. Keravalaisen lähiön kehittämishanke Ahjo Nousuun.

Diak Etelä, Järvenpää, 2011, 62. 2 liitettä

Diakonia-ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK)+kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tavoitteena oli kuvata Keravan Ahjon lähiön kehittämishanketta, jota oli suunnittelemassa moniammatillinen yhteistyöverkosto. Tavoitteena oli luoda toimenpiteitä, joilla Ahjon alueen viihtyvyyttä ja yhteisöllisyyttä voidaan jatkossa kehittää. Moniammatilliseen yhteistyöverkostoon kuului edustajia Keravan kaupungin ja seurakunnan eri työaloilta sekä asukas edustajia.

Opinnäytetyö oli kvalitatiivinen tutkimus, jossa kerättiin aineisto toimintatutkimuksen metodia käyttäen ja toteuttaen teemahaastatteluja. Haastatteluissa haastateltiin moniammatillisen yhteistyöverkoston jäseniä. Aineistona käytettiin myös yhteistyöverkoston palaverien muistioita. Teoreettisena viitekehystenä opinnäytetyössä on yhteisö- ja rakenteellisen sosiaalityön kuvauksia ja haasteita, lisäksi tutustuttiin muihin lähiöhankkeisiin. Kirkollinen näkökanta tuli esille kirkon diakonian- ja yhteiskuntatyön strategioissa ja työn kuvauksissa sekä erityisnuorisotyön strategiassa.

Opinnäytetyön prosessi oli vuoden pituinen. Keväällä 2010 koottiin haastattelujen pohjalta verkostokartoitus, josta syksyllä 2011 jatkettiin toimenpideohjelma kehityshankkeelle. Verkostokartoituksessa selvitettiin Ahjon mahdollisuuksia, haasteita, toimintaa ja tulevaisuutta.

Verkostokartoituksen tuloksena oli, että Ahjoon tarvitaan yhteinen tila, jossa alueen asukkaat voivat kokoontua. Tilan saamisen jälkeen voi suunnitella toimintaa, jota tilassa toteutetaan eri-ikäisille asukkaille. Tuloksissa näkyi tarve sosiaaliselle talonmiehelle. Yhtenä tuloksena syntyi myös toimenpideohjelma, jolla yhteistyöverkosto hakee jatkossa hankerahoitusta rikosentorjuntaneuvostosta.

Asiasanat: Moniammatillinen yhteistyö, kehittämishanke, lähiö

ABSTRACT

Kutvonen, Tiina

Developing a suburb.

56 p., 2 appendices. Language: Finnish. Järvenpää, Spring 2011.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The thesis was a development project. The project was carried out in one of Kerava's suburbs called Ahjo. The occurrence of social problems is relatively high in Ahjo. Social workers and diaconal workers were concerned about the residents who live in Ahjo.

The development project was carried out with a multiprofessional group. The aim of the project was to achieve a change in Ahjo.

The thesis was a qualitative study. People who either work or live in Ahjo were interviewed. Several meetings were held with the multiprofessional group.

The project started in spring 2010 and it still continues. The group met regularly in 2010 and 2011. In the meetings the development plan for Ahjo was designed. Two major changes were visible in Ahjo. Firstly, the premises were organized for the residents to gather. Secondly a person was hired to help the residents in the area.

The project was a success because the multiprofessional group was motivated to develop the community.

Keywords: Suburb, multiprofessional work, qualitative thesis, development project

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	
ABSTRACT.....	
1 JOHDANTO.....	5
2 KEHITTÄMISHANKKEEN LÄHTÖKOHDAT.....	7
3 TEOREETTINEN VIITEKEHYS.....	9
3.1 Moniammatillinen yhteistyö.....	9
3.2 Lähiöt kehittämistyön kohteena.....	10
3.3 Yhteisö- ja rakenteellinen sosiaalityö.....	11
3.4 Kirkon diakonia- ja yhteiskunnallinen työ.....	14
3.4.1 Diakonia- ja yhteiskuntatyön strategia.....	15
3.4.2 Diakoniatyö suomalaisen yhteiskunnan murroksissa.....	16
3.4.3 Diakonia yhteiskunnan sosiaalityön rinnalla.....	19
3.5 Kirkon erityisnuorisotyö.....	20
4 AINEISTON KERUU JA ANALYYSI.....	22
4.1 Toimintatutkimus ja sen menetelmänä teemahaastattelut.....	22
4.2 Verkostokartoitus.....	25
4.3 Verkstopalaverit.....	26
4.4 Aineiston analysointi.....	27
5 PROSESSIN KUVAUS.....	28
5.1 Prosessin käynnistyminen.....	29
5.2 Oivallukset kehittämishanketta eteenpäin vievänä voimana.....	31
5.2.1 Ajatus sosiaalisesta talonmiehestä Ahjossa.....	31
5.2.2 Rahoituksen hakemissuunnitelmia Rikoksantorjuntaneuvostolta.....	33
5.2.3 Yhteistilan löytyminen ja sen tuomat mahdollisuudet.....	35
5.2.4 Järjestöt mukaan kehityshankkeeseen.....	36
5.3 Mitä sitten tapahtuu?.....	37
6 TULOKSET.....	39
6.1 Ahjon haasteet.....	39
6.2 Ahjon mahdollisuudet.....	41
6.3 Ahjossa toteutettu toiminta.....	42
6.4 Ahjon tulevaisuus.....	44
6.5 Ahjo nousuun -hankkeen toimenpideohjelma.....	46
7 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	47
8 POHDINTA.....	51
LÄHTEET.....	54
LIITE 1.....	58
LIITE 2.....	59

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni käsittelee lähiöiden kehittämistä ja on raportti keravalaisen Ahjon lähiön kehittämishankkeesta. Olen ollut Ahjo nousuun –hankkeessa mukana opiskelijana vuoden ajan. Vuosi sitten hanketta alettiin suunnitella ja olen saanut olla mukana alusta alkaen kehittämässä lähiötä yhdessä moniammatillisen työryhmän kanssa. Tuolloin suoritin työ, työyhteisö ja johtaminen - opintokokonaisuuden hankeharjoittelun Keravalla. Hankeharjoittelussa toteutin verkostokartoituksen, jossa keräsin Ahjossa työskenteleviltä ja asuvilta tietoa ja kokemuksia alueesta sekä kehittämisideoita. Verkostokartoituksen tulokset esittelin työryhmälle keväällä 2010 ja niiden perusteella kehittämishankkeen suunnitella jatkettiin syksyllä 2010. Verkostokartoituksessa toteuttamani haastattelut ja havainnot ovat opinnäytetyöni keskeisimmät aineistot.

Päädyin jatkamaan hankkeeni opinnäytetyöksi, josta on hyötyä niin minulle tulevana sosiaali- ja kirkon alan ammattilaisena kuin myös Ahjo nousuun -hankkeen moniammatilliselle työryhmälle. Olen verkostokartoituksen tuloksien ja työryhmän kehitysideoiden pohjalta koonnut toimenpideohjelman, jolla työryhmä hakee valtionavustusta keväällä 2011. Itse olen ollut osa moniammatillista verkostoa ja päässyt mukaan verkoston palaveriini oppimaan verkosto- ja projektityöstä. Työni hankkeen ja opinnäytetyön parissa on ollut itsenäistä. Se on opettanut minulle itsensä johtamisesta, aikataulujen laatimisesta ja vuorovaiikutustaidoista eri ammattiryhmien ja asukkaiden kanssa. Tässä opinnäytetyössä kuvaan kehittämishankkeen prosessin ja esittelen tulokset, jotka ovat prosessin aikana syntyneet.

Lähiöiden kehittäminen on ajankohtainen aihe. Riihimäellä on toteutettu lähiön kehittämisprojektia, josta on vuonna 2009 raportoitu ja johon tutustuin aloittaessani työskentelyä Ahjo nousuun -hankkeessa. Helsingin Sanomat uutisoi 22.1.2011 vantaalaisen Korson lähiön kehittämisajatuksista ja huolesta, joka alueelta on kantautunut. Korson asuinalueen kehittämistä suunnitellaan parhailaan. (Vihavainen 2011.) Aihe on mielenkiintoinen ja haastava, kuinka kehittää

ja luoda yhteisöllisyyttä kerrostalolähiöihin, joissa jokainen elää omaa elämäänsä omassa kodissaan. Televisiossa on Yleisradion kanava ykköseltä tullut tämän talven aikana ohjelmasarja, jossa on käsitelty lähiöiden kehittämistä. Aihe näkyy mediassa ja siihen on kiinnitetty yhteiskunnallisesti huomiota luomalla strategioita ja kehittämisohjelmia.

Minua on opintojeni viimeisen vuoden aikana kiinnostanut erityisesti asunnottomuus ja asumiseen liittyvät kysymykset. Opinnäytetyötäni suunnittelin tekeväni mielenterveyskuntoutujien asunnottomuudesta, ja se olisi yhdistetty pääkaupunkiseudun osaamiskeskuksen pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishankkeisiin. Opinnäytetyö eteni hitaasti ja minun oli vaikea päästä kunnolla alkuun. Huomasin, että työ, työyhteisö ja johtaminen opintojakson harjoittelupaikan hanke käsitteli myös asumista, asuntojen jakamista sekä myös asunnottomuuden
ilmiötä.

2 KEHITTÄMISHANKKEEN LÄHTÖKOHDAT

Ahjo nousuun -hanke on Keravan kaupungin, seurakunnan ja kaupungin kiinteistöosakeyhtiö Nikkarinkruunun yhteistyöstä alkanut asuinalueen kehittämishanke. Keravan kaupungin sosiaalityöntekijät ja seurakunnan diakoniatyöntekijät olivat yhdessä pohtineet kaupungin yhden asuinalueen, Ahjon tilannetta vuoden 2010 alussa. Molemmilla työntekijäryhmillä oli kokemus, että Ahjon alue oli sillä hetkellä erityisen haasteellinen. Asiakkaiden puheista ja kertomuksista oli välittynyt tieto alueen levottomuudesta ja niin sanotuista häirikköasukista. Keravan kaupungin kiinteistöosakeyhtiö Nikkarinkruunulla on kerrostaloja Ahjon alueella. Diakoniatyöntekijät ja sosiaalityöntekijät kartoittivat yhdessä asiakastilannettaan ja totesivat, että levottomuus ja rauhattomuus kohdistuvat Ahjon alueella kolmeen Nikkarinkruunun kerrostaloon. Näissä taloissa ongelmia aiheuttivat muutamat asukkaat, jotka elämäntavallaan vaikuttavat kerrostalojen viihtyvyyteen ja ilmapiiriin. Asukkailla oli ongelmia vuokranmaksamisessa ja elämäntilanteissa. Ahjon alueen maine Keravalla on ollut huono. Alueelle ei haluta asumaan tai sieltä halutaan muuttaa mahdollisimman pian pois. Se vaikuttaa myös alueen levottomuuteen, kun muuttovirta sekä pois Ahjosta että Ahjoon on suurta.

Keravan kaupunki sijaitsee Keski-Uudellamaalla, noin kolmenkymmenen kilometrin päässä Helsingistä (Keravan kaupunki 2010 i.a). Keravalla asui vuoden 2009 lopussa 33 833 asukasta. Ahjon kaupunginosa sijaitsee Keravan itäisellä alueella, noin kolmen kilometrin päässä Keravan keskustasta. Koko Ahjon alueella, mukaan lukien Ahjon, Päivölän sekä Sorsakorven alueet, asui vuoden 2009 lopulla 4469 asukasta, joista 1865 asukasta Ahjossa. Kiinteistöosakeyhtiö Nikkarinkruunun omistaa kokonaan Keravan kaupunki, joka toimii itsenäisesti raportoiden toiminnasta kaupungin asuntotoimelle. Nikkarinkruunulla on Ahjon alueella yhteensä kuusi kerrostaloa, joista kolmeen kohdistuvat tällä hetkellä asumiseen liittyvät suurimmat haasteet ja kehittämistarpeet.

Näissä kuudessa kaupungin kiinteistössä asuu noin 600 asukasta. Talot on rakennettu vuosien 1991–1993 aikana. Ahjon alueella on kaupungin Nikkarinkruunun vuokrakiinteistöjen lisäksi Killan huollon omistamia vuokra-asuntoja. Alueella on lisäksi kerrostaloja, joissa on omistusasuntoja sekä omakotitalo-asutusta. Alueen välittömässä läheisyydessä on pienteollisuusalue. Ahjossa on päiväkotia, alakoulu, kauppa ja baari. Alueelle on rakennettu uusi kiinteistö, jossa on kauppa ja apteekki. Lisäksi Nikkarinkruunun Ahjontien vuokra-asuntojen välittömässä läheisyydessä on Yty-sali, jonka toisessa päässä on antiikkiliike. Yty-salissa on ollut mahdollisuus järjestää toimintaa, mutta tällä hetkellä tilan tulevaisuus on epäselvä. Tilat ovat perusteellisen remontin tarpeessa ja toimintaa salissa ei lähitulevaisuudessa voi todennäköisesti järjestää. Nikkarinkruunun kerrostaloissa ei ole yhteisiä tiloja, kuten kerhuhuonetta.

Vastaava asuinalueen kehittämisprojekti on toteutettu Keravalla Killan alueella vuosina 1996–1999. Asuntorahasto oli valinnut Killan valtakunnallisen lähiöuudistuksen yhdeksi kohdealueeksi. Killassa toteutettiin peruskorjausta kaupungin omistamissa vuokrataloissa, palkattiin ”lähiöarkkitehti”, kehitettiin yleisiä alueita, kuten katuja ja puistoja sekä tehtiin sosiaali- ja terveystaloihin liittyviä toimintoja. Moniammatillisen yhteistyöverkoston jäsenistä osa on ollut toteuttamassa Killan kehittämisprojektia. Heillä on kokemusta asuinalueen kehittämisestä ja tietoisuus siitä, että toiminnalla voidaan päästä hyviin lopputuloksiin. Killan kohdalla alueen ilmapiiri ja asumisviihtyvyys parani hankkeen myötä. Yhteistyöverkoston jäsenten mukaan Killan alue on nykyään turvallinen ja hyvä paikka asua.

Ahjo nousuun –hankkeen tavoitteena on luoda yhteisöllisyyttä ja parantaa asuinalueen ilmapiiriä ja viihtyvyyttä. Tavoitteena on löytää toimintatapoja ja malleja, joiden avulla alueen asukkaat motivoitetaan mukaan kehittämään aluetta. Opinnäytetyöni tavoitteena on puolestaan kuvata prosessin erivaiheita ja tuloksia sekä luoda johtopäätöksiä tuloksien ja prosessin pohjalta. Työssäni pyrin kuvaamaan moniammatillisen työryhmän eri toimijoiden osuutta Ahjo nousuun –hankkeessa. Erityisesti nostan esille kirkon ja yhteiskunnan eri työmuotojen yhteistyön merkitystä.

3 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tässä luvussa käsittelen opinnäytetyöni keskeisimmät käsitteet ja teorian. Käsitteistä avaan erityisesti moniammatillista yhteistyötä, joka on ollut keskeisin työtapa Ahjo nousuun –hankkeessa. Teoriapohjana tässä kehittämishankkeessa on yhteisö- ja rakenteellinen sosiaalityö. Tässä luvussa esittelen myös muita tehtyjä lähiöhankkeita ja Lähiöiden kehittämisohjelmaa 2008–2011. Niiden kautta tuon esille Ahjo nousuun kehittämishankkeen ajankohtaisuutta ja merkityksellisyyttä tänä päivänä. Kirkollisessa teoria osuudessa tuon esille diakonia- ja yhteiskuntatyön merkitystä yhteiskunnassa ja kirkossa. Omassa alaluvussa esittelen kirkon erityisnuorisotyön strategiaa ja työmuotoa osana kirkon toimintaa. Teoriaa peilaan Ahjossa toteutettuun kehittämishankkeeseen ja pohdin kuinka sosiaali- ja kirkon alan teoriat toteutuvat käytännössä.

3.1 Moniammatillinen yhteistyö

Opinnäytetyöni keskeisempänä käsitteenä on moniammatillinen yhteistyö. Isoherranen määrittelee moniammatillisen yhteistyön siten, että siinä on kysymys eri työalojen ja ammattien edustajien työskentelystä asiakas- ja työlähtöisesti. Siten, että he yhdistävät tietämyksensä ja osaamisensa. Tavoitteena on pyrkiä mahdollisimman hyviin päätöksiin. Yhteistyö on toimintaa, jossa on yhteinen tunnistettava tavoite. Se pyritään saavuttamaan mahdollisimman tehokkaasti ja onnistuneesti. Yhteistyö ei kuitenkaan ole pelkkää toimintaa vaan siinä iso merkitys on sosiaalisilla suhteilla ja vuorovaikutuksella. (Isoherranen 2008, 28–33.)

Opinnäytetyössäni moniammatillinen yhteistyö on sitä, että eri alojen ammattilaiset tuovat yhteisiin palavereihin omat kokemuksensa Ahjosta ja työskentelystä siellä. Samoin he tuovat moniammatilliseen yhteistyöverkoston kukin oman osaamisensa ja tietonsa. Ahjo nousuun -hankkeen moniammatillisella yhteistyöverkostolla on selkeä yhteinen tavoite ja päämäärä, jonka takia yhteistyötä on kannattavaa tehdä.

3.2 Lähiöt kehittämistyön kohteena

Sanalle lähiö ei ole löydetty tarkkaa ja sitä täysin kuvaavaa määritelmää. Sanna-Maria Hilapieli ja Salla Pajamäki käyttävät opinnäytetyössään ”Asuinviihtyvyys ja sosiaalinen pääoma Jyrkkälässä” Riitta Hurmeen määritelmää. Sen mukaan lähiö tarkoittaa kaupunkirakenteesta erilleen rakennettua asuinalueita. Se on riippuvainen varsinaisesta kaupungista ja sen olemassa olo perustuukin kaupungin palveluihin, kuten työpaikkoihin ja liikenneyhteyksiin. (Hilapieli & Pajamäki 2004, 15.)

Yhteisöllisyys on opinnäytetyön yksi keskeisistä määritelmistä. Käsitteellä yhteisö, pyritään kuvaamaan ihanteellista asuinyhdyskuntaa asunosuunnittelussa. Ihanteellinen yhteisö ajatellaan harmoninen ja pysyvä, jossa ihmiset voivat elää tasapainoisesti sopusoinnussa keskenään. Yhteisöllisyyttä pidetään tavoittelamisen arvoisena. Yhteisöllinen kylämäinen ideaali ajatus elää monissa lähiöprojekteissa, joiden tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä. Lähiöitä on pidetty haasteellisina, koska niistä puuttuu luonnollinen agraarikulttuurinen yhteisöllisyys. (Krok 2008, 193–194.)

Lähiöohjelmat ovat olleet hyvinä esimerkkeinä onnistuneista käytännöistä kaupunkisosaaliteydessä. Niissä osallistujina ovat olleet tahot, jotka vastaavat alueiden ja rakennusten ylläpidosta, julkiset toimijat, järjestöt sekä asukkaat. Kaupunkisosaaliteyden liittäminen sosiaaliteyden laajemmin kaupunkipolitiikan osaksi, jolloin työ on kansalaislähtöistä, asukkaiden asumista ja arkipäiväistä elämää tukevaa. (Karjalainen & Seppänen 2007, 129.)

Lähiöiden kehittämisohjelma 2008–2011 on ympäristöministeriön valmisteleva kumppanuushanke. Hankkeen tavoitteeksi on asetettu lähiöiden positiivisen alueidentiteetin vahvistaminen sekä kilpailukykyyn lisääminen. Tällä tavoitellaan sitä, että lähiöt tulisivat osaksi toiminnallista kaupunkia ja vahvistaisivat kaupunkien positiivista imagoa. Pitkän aikavälin tavoitteena pidetään sitä, että lähiöiden kehittäminen on osa kuntien normaalia toimintaa. Tämän toteuttamiseen tarvitaan tiivistä yhteistyötä eri hallintoalojen rajojen yli sekä paikallisten toimijoiden ja asukkaiden innostumista ja aktivoitumista kehittämistyöhön. Ympäristöminis-

teriö on hanketta koordinoiva taho, mutta ohjelmaa on toteuttamassa myös työ- ja elinkeino-, opetus-, sisäasiain- ja sosiaali- ja terveysministeriö. Lähiöohjelmassa pyritään vaikuttamaan sekä rakenteelliseen että sosiaaliseen ympäristöön. Rakenteellisen ympäristön kehittämiseen liittyy rakennusten ja asuntojen korjaaminen sekä ympäristön esteettömyyteen, turvallisuuteen sekä viihtyvyyteen liittyvien toimenpiteiden suunnittelu. Sosiaalisen ympäristön kehittämiseen puolestaan liittyy asumisenpalveluiden, koulujen ja kotien yhteistyön parantaminen, maahanmuuttajien alueelle sopeutumisen tukeminen sekä työllisyyspalvelujen saaminen. (Ympäristöministeriö 2008, 5-6.)

Riihimäellä on toteutettu projekti Peltosaaren asuinalueella, jonka raportti ”Miten kehittää lähiötä? – tapaustutkimus Riihimäen Peltosaaresta, metropolin laidalta” on julkaistu vuonna 2009. Suomalaisen kaupunkiasumisen kehittämisen pääpainopiste on tällä hetkellä vanhenevan asuntokannan peruskorjauksessa. Suomessa kolmannes kerrostalokannasta sijaitsee lähiöissä ja näin ollen lähes viidennes suomalaisista asuu alueella, jota voidaan kutsua lähiöksi. Kaupunki- ja asuntopoliittisesta näkökulmasta voidaan todeta, että lähiöiden kehittäminen on yksi keskeisimmistä yhteiskuntapoliittisista kysymyksistä. (Korteinen & Vaatovaara 2009.) Riihimäen Peltosaari - lähiöprojektin yhteydessä peruskorjataan ja tehdään asuinalueita rakenteellisin keinoin viihtyisämmäksi, toisin kuin Ahjossa, jossa pääpaino on sosiaalisen viihtyvyyden ja ilmapiirin kehittäminen. Riihimäen projekti on kuitenkin ollut vahvasti Ahjon kehittämishankkeen takana ohjaamassa ja tukemassa varsinkin hankkeen alkuvaiheessa kehittämisen lähtökohtia.

3.3 Yhteisö- ja rakenteellinen sosiaalityö

Yhteisösosiaalityöllä pyritään ehkäisemään sosiaalisten ongelmien syntymistä, lähipalveluiden kehittämistä, kansalaisten oma-aloitteellisuuden tukemista sekä sosiaalisten verkostojen merkityksen arvostamista. Kansalaisten hyvinvointia pyritään edistämään paikallisten toimijoiden avulla. Erityisesti 2000-luvulla urbaani yhteisöllisyys on ollut sosiaalityön haasteena, ja tätä on jouduttu pohti-

maan erityisesti lähiöiden kehittämisen yhteydessä. Rakenteellinen sosiaalityö on yhteiskunnallista vaikuttamista. Siinä huomioidaan marginaaliin jääneitä reuna-alueita, joita voidaan pitää sosiaalityön keskeisimpinä alueina. Rakenteellisen sosiaalityön avulla marginaaliin jääneitä ja jätettyjä teemoja sekä ilmiöitä tuodaan keskustelujen ja toimenpiteiden kohteiksi.

Sosiaalityön uudistamista pohdittaessa on ymmärrettävä sosiaalityön yhteiskunnallinen ja alueellinen merkitys. Sillä tarkoitetaan sosiaalityön toimintaympäristön ja yhteiskuntasuhteen huomioonottamista. Sosiaalityötä tehdään sosiaalipalvelutoimistoissa, joissa keskitytään toimeentuloon liittyviin kysymyksiin tai toimimaan hallinnollisten kysymysten parissa. Sosiaalityöntekijöiden tulisi ottaa työssään aktiivisemmin toimijan rooli. Silloin se tarkoittaisi sitä, että sosiaalityöntekijät olisivat rohkeasti alansa asiantuntijoita, osallistuisivat erilaisiin verkostoihin ja voisivat tuoda niihin tietoa sosiaalisista kysymyksistä. (Karjalainen & Sepänen 2007, 127–130.)

Ahjo nousuun -hankkeen keskeisenä sosiaalityön työtapana voi pitää yhteisötyötä ja rakenteellista sosiaalityötä. Juuri marginaaliryhmien huomioimisesta ja raja-alueista on kysymys, kun lähdetään kehittämään Ahjon alueen ilmapiiriä ja asumisviihtyvyyttä.

Yhteisötyö ja rakenteellinen sosiaalityö ovat tulleet voimakkaasti esille Sosiaalityö hyvinvointipolitiikan välineenä 2015 toimenpideohjelmassa. Toimenpideohjelmassa otetaan kantaa rakenteellisen sosiaalityön jalkautuvaan työotteeseen ja tavoite on löytää sosiaalityön keskeisin ydin. Suomessa niin kuin muissakin Pohjoismaissa puhutaan yhteisvastuusta julkisen vastuun ja solidaarisuuden lisäksi. Tällainen yhteisöllisyyden ja yhteiskunnan muutos ja kehittyminen eivät vielä takaa sosiaalityöystävällisempää toimintaympäristöä. Yhdyskunnissa tapahtuvan yhteisö – ja sosiaalityön pohja on rakentunut vahvojen käytännön koekielujen ja tutkittujen perinteiden varaan. Suomessa yhdyskunta työtä on tehty lähinnä projekteina. Ajatellaan, että ”community work” on työtapana aidointa sosiaalityötä, mutta käytäntö ei ole kuitenkaan vakiintunut Suomessa sosiaalityöhön kiinteäksi kuuluvaksi työkäytännöksi. Yhteisötyö työtapana ja kulttuurina vaatii tekijältään rohkeutta ja ennakkoluulotonta lähestymistä, koska silloin ol-

laan ihmisten ja ryhmien keskellä. Toimenpideohjelman keskeiseksi toimenpiteeksi on kirjattu rakenteellisen sosiaalityön vahvistaminen. Lisäksi sosiaalityötä pyritään kehittämään siten, että aikaisemmasta sosiaalityöstä suunnataan enemmän yhteisösosiaalityöhön, jolloin pystytään laajentamaan sosiaalityön rakenteita ja yhteisöjen kehittymistä. (Karjalainen & Sarvimäki 2005, 46–49.)

Ahjo nousuun -hankkeessa mukana olevat sosiaaliohjaajat kertoivat haastattelussa, että heillä ei ole mahdollisuuksia usein jalkautua työalueelle. Sosiaalityö on asukkaiden kohtaamista virastossa ja pidempi aikaisten asiakkaiden kohtaaminen tapahtuu papereiden välityksellä. Tähän on syynä työntekijöiden muukaan resurssipula. Työalueet ovat suuria ja asiakasmäärät siten myös suuret ja haastavat. Aikaa jalkautuvalle työlle ei ole. Haastattelussa tuli hyvin jyrkästi työntekijöitten kanta jalkautuvaan työhön, jossa vedottiin resursseihin, mutta haastattelijana jäin pohtimaan syyn todellisuutta. Kehittämishankkeen aikana on keskusteltu mahdollisista sosiaalitoimen päivystysajoista Ahjon alueella, jolloin työntekijä olisi tavoitettavissa paikalla ja asiakkaiden olisi helpompi ottaa yhteyttä sosiaalityöntekijöihin.

Irene Roivainen kirjoittaa artikkelissaan sosiaalityön tehtävästä silloin, kun marginalisaatio uhkaa koko kaupunginosaa ja väestöryhmiä. Hänen mielestään sosiaalityön tehtävänä tässä syrjäytymistä ehkäisevässä työssään on käyttää yhteisöllisiä työotteita rakentaessaan sosiaalista tasapainoa paikallisyhdyskuntien sekä kokonaisten yhteiskuntien tasolla. (Roivainen 2002, 214.) Tämä työote voisi olla toimiva myös Ahjossa, jossa kehityshankkeen keskiössä ovat myös marginaaliryhmiin kuuluvat asukkaat. Tärkeää olisi rakentaa tasapainoa marginaaliin jääneiden ja niin sanotun tavallisten väestön keskuudessa. Roivainen pohtii yhteisöllisen työotteen merkitystä tulevaisuudessa. Hän toteaa, että yhteisötyöltä odotetaan innovatiivisuutta sekä laaja-alaisuutta. Roivainenkin nostaa esille resurssikysymyksen. Hänen näkökulmastaan sosiaalityön resurssien jaossa on tapahtunut muutos. Se näkyy muun muassa kehitystyön ulkoistamisena kolmannen sektorin projekteiksi. Vaarana tässä voi pitää sitä, että sosiaalityöstä tulee vain asiakkaiden riskien, kykyjen ja tarpeiden arviointia. Roivainen on kuitenkin sitä mieltä, että sosiaalityö tarvitsee virastoissa toteuttavan perussosiaalityön tueksi myös kenttätyöntekijöitä. Silloin tarvitaan perinteisen sosiaa-

lityön ja projektityön yhtenäistämistä siten, että yhdyskuntien tarpeet välittyvät myös hallintoon ja päätöksentekoon.

Järjestöillä on suuri merkitys yhteisöllisyyden rakentumisessa. Kun kansalaisia saadaan mukaan järjestöjen toimintaan, se vahvistaa yhteisön jäsenten yhteisöllisyyden tunnetta ja he sitoutuvat toimintaan lujemmin kuin pelkästään palvelujen käyttäjinä. Helsinkiläisissä lähiöprojekteista on saatu hyviä kokemuksia kolmannen sektorin toiminnasta, vaikka projektien käynnistäjinä ovat olleetkin julkisen sektorin edustajat. Parhaimmillaan, yhteistyön onnistuessa julkinen sektori ja kolmas sektori tukevat toinen toistaan toiminnallisesti. (Roivainen 2002, 226–227.) Ahjo nousuun -hankkeeseen on haluttu mukaan myös kolmannen sektorin edustajia. Järjestöpuoli on saatu mukaan toiminnan suunnitteluun ja paikallisia asukkaita aktivoidaan mukaan toiminnan järjestämiseen.

3.4 Kirkon diakonia- ja yhteiskunnallinentyö

Diakoniatyö on määritelty yhdeksi kirkon perustehtäväksi. Siihen kuuluu Jumalan sanan julistaminen sekä sakramenttien jakaminen. Diakoniatyö toimii kristillisen sanoman eteenpäin viemiseksi ja lähimmäisen rakkauden toteuttajana. Yhteiskunnallinen työ puolestaan liittyy kiinteästi diakoniavastuuseen. Yhteiskunnallisella työllä pyritään vastuulliseen elämäntapaan sekä yhteiskunnan rakenteiden muuttamiseen yhä oikeudenmukaisemmaksi. (Sakasti.evl.fi – kirkon palvelijoille i.a.) Seuraavissa alakappaleissa kuvaan diakoniatyötä osana yhteiskunnallista vaikuttamista, niiden yhteisiä rajapintoja ja asiakirjoja, jotka ohjaavat kirkon diakoniatyötä. Keravan seurakunnan diakoniatyö on ollut keskeisesti mukana kehityshankkeessa aivan alusta alkaen. Diakoniatyöntekijät ovat osallistuneet aktiivisesti yhteistyöverkoston palavereihin ja tuoneet esille näkökantojaan Ahjosta.

3.4.1 Diakonia- ja yhteiskuntatyön strategia

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon diakonian ja yhteiskuntatyön uusi linjaus on valmistunut keväällä 2010 ja sen on hyväksynyt kirkkohallituksen täysistunto 20.4.2010. Linjaus on jatkoa vuonna 2003 hyväksytylle ”Vastuun ja osallisuuden”-linjaukselle. Uusi linjaus on nimetty ”Meidän kirkko - välittävä yhteisö”. (Sakasti.evl.fi - Kirkon palvelijoille i.a.) Linjaukseen on kirjattu kirkon diakonian ja yhteiskuntatyön missio, arvot ja visio. Diakonia- ja yhteiskuntatyön keskeisenä missiona on toteuttaa lähimmäisen rakkautta kristinuskon mukaisesti unohtamatta oikeudenmukaisuutta ja ympäristövastuuta. ”Meidän kirkko-välittävä yhteisö” linjauksen arvoina ovat Pyhän kunnioitus, vastuullisuus, oikeudenmukaisuus ja totuudellisuus. Pyhän kunnioitus näkyy ihmisten kohtaamisessa siinä, että jokaisessa ihmisessä nähdään Jumalan kuva. Vastuullisuus on lähimmäisestä huolehtimista ja luomakunnan varjelemista. Oikeudenmukaisuutta toteutetaan puolustamalla heikoimmassa asemassa olevia ja heidän oikeuksiaan. Totuudellisuus pitää sisällään sen, että uskotaan ja eletään niin kuin opetetaan.

”Meidän kirkko-välittävä yhteisö” asiakirjaan on kirjoitettu strategiset suuntaviivat ohjaamaan diakonian ja yhteiskuntatyön toteuttamista kirkossa ja yhteiskunnassa. Ne ovat jaettu viiteen osa-alueeseen. Ensimmäinen suuntaviiva on toteuttaa lähimmäisen rakkautta auttamalla aivan erityisesti niitä ihmisiä, joiden hätä on kaikkein suurin. Strategian mukaan ihmisiä autetaan löytämään omat voimavarat ja toimitaan yhdessä ihmisten kanssa, jotta elinolosuhteet paranisivat. Diakonia- ja yhteiskuntatyöhön kuuluu tämän suuntaviivan mukaan niin henkisen, hengellisen, fyysinen, sosiaalisen kuin taloudellisenkin avun antaminen. Strategian mukaan tavoitteina tulevina vuosina on lisätä etsivää työtä ja tutkivaa otetta. Samalla pyritään torjumaan syrjintää sekä edistämään samanarvoisuutta. Tavoitteena on etsiä uusia työtapoja yhdessä kuntien, järjestöjen ja liike-elämän edustajien kanssa.

Toinen suuntaviiva on osallistuminen suomalaisen yhteiskunnan kehittämiseen. Diakonian ja yhteiskuntatyön kautta pyritään vaikuttamaan poliittiseen päätöksentekoon sekä etsimään yhteiskunnan kipupisteitä ja nostamaan esille

ihmisten hätää. Näitä asioita pyritään tuomaan julkiseen keskusteluun ja päätöksen tekoon. Tavoitteena on puolustaa yksilön ihmis- ja perusoikeuksia. Lisäksi pyritään vaatimaan kuntia ja valtiota kantamaan vastuunsa perusturvasta Suomessa asuvien keskuudessa. Samalla nostetaan esille kaikkien ihmisten oikeutta työntekoon.

Kolmas suuntaviiva strategiassa on yhdessä tekemisen vahvistaminen. Kirkossa toimitaan yhdessä sen jäsenten ja muiden ihmisten kanssa oikeudenmukaisuuden, ihmisarvon sekä ympäristövastuun puolesta puhujina. Seurakunnissa pyritään luomaan ja vahvistamaan verkostoja, joissa toteutetaan lähimmäisenrakkautta, osallisuutta ja luottamusta. Toiminnassa tuetaan vertaistukiryhmien ja omaehtoisen toiminnan järjestämistä. Samalla pyritään vaikuttamaan siihen, että ihmisillä olisi mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä ja osallistua omaa elämäänsä koskevaan päätöksentekoon. (Meidän kirkko – välittävä yhteisö 2010.) Nämä kolme suuntaviivaa toteutuvat Ahjo nousuun -hankkeessa diakoniatyöntekijöiden työn ja osallistumisen kautta.

3.4.2 Diakoniatyö suomalaisen yhteiskunnan murroksissa

Sakari Kainulainen kirjoittaa artikkelissaan haasteista, joita yhteiskunnan kehitys tuo kirkon diakoniatyölle. Artikkelissa pohditaan 1990-luvun merkitystä yhteiskunnallisesti ja sen vaikutuksia vielä 2000-luvulle saakka. 1990-luvun alussa auttamistyön kohteena olivat taloudellisen taantuman, laman aiheuttamien välittömien seurausten uhrin. Silloin ratkottiin esimerkiksi perheiden taloudellisen ahdingon tuomia haittoja ja vaikeuksia. Köyhyydestä oli tullut yhtäkkiä taas ajankohtaista myös suomalaisessa yhteiskunnassa. (Kainulainen 2002, 188-189.) Heikki Hiilamo kirjoittaa artikkelissaan, että 1990-luvun lama oli pahin kriisi Suomessa sitten jatkosodan. Ihmiset hakivat apua kirkosta ja nimenomaan diakoniatyöstä, koska muualta sitä ei saanut riittävästi. Laman vaikutukset tuntuivat nimenomaan työkäisten ihmisten elämässä. Jo ennen lamaa kirkon diakoniatyössä oli järjestetty taloudellista apua sekä vastaanottoa työkäisille, mutta laman uhrien auttaminen erilaisten työmuotojen kautta yleistyi laman jälkeen. (Hiilamo 2010, 7-9.) 1990-luvun

loppu puolella nähtiin jo laman seuraukset, joita olivat esimerkiksi lasten ja nuorten ongelmat. Syitä lasten ja nuorten pahoinvointiin ja muihin ongelmiin etsittiin perheiden taloudellisista ongelmista, mutta myös yhteiskunnan toteuttamista lapsiperheiden tukien alentamisesta. Vuosituhannen vaihteessa on puolestaan havahduttu eri arvoisuuden voimakkaaseen kasvuun ja sen mahdollisiin seurauksiin. (Kainulainen 2002, 188-189.)

Työelämän rakenne ja sen muutokset vaikuttavat suoraan yhteiskuntaan ja sen eri väestöryhmiin. Pitkäaikaisesta kaupunkityöttömyydestä ja siihen liittyvistä mahdollisista elämäntapaongelmista ja syrjäytymisestä on tullut uusi ilmiö suomalaisessa yhteiskunnassa. Eriyisen haastavassa tilanteessa ovat ensimmäistä kertaa työelämään pyrkivät kuten nuoret ja maahanmuuttajat, joille ei ole työtä. On ennustettu, että tulevaisuudessa yhteiskunta jakautuu entistä voimakkaammin menestyvien luokkaan, sinnittelevään keskiluokkaan ja työmarkkinoilta putoavaan luokkaan. Viimeisimmästä luokasta löytyvät diakonian uudet asiakkaat, joille ei ole enää paikkaa työelämässä ja he muodostavat oman kulttuurisesti eristyneen väestöryhmänsä. (Kainulainen 2002, 177-178.)

Kainulainen kysyy artikkelissaan ketkä tarvitsevat diakonian tukea. Artikkelissa nostetaan esille ensimmäisenä lapset ja lapsiperheet. Heidän keskuudessaan pienituloisuus on lisääntynyt, joka johtuu pitkäaikaistyöttömyydestä ja pätkätöistä. Huomattava on, että köyhiksi luokiteltavissa perheissä on myös työtä tekeviä, joiden palkka on pieni tai perheen koko suuri. Oleellista on kysyä, miten taloudellinen niukkuus näkyy suoraan lapsissa ja heidän hyvin- ja pahoinvoinnissaan. Lastensuojelun tarve perheiden tukemisessa on kasvanut koko 1990-luvun ajan. Huolissaan voi olla myös lapsista, joilla on ongelmia koulun käymisen kanssa. On suuri vaara, että koulussa huonosti menestyvät jäävät ilman jatkokoulutuspaikkoja ja syrjäytyvät nuorena ilman koulutusta ja työkokemusta.

Kirkon diakoniatyöllä ja nuorisotyöllä on tässä mahdollisuus päästä aktivoimaan nuoria ja ottaa heidät mukaan yhteisöön. Kainulainen nostaa artikkelissa vielä tukea tarvitseviksi ryhmiksi vammaiset, mielenterveys

ongelmista kärsivät, päihteiden käyttäjät, maahanmuuttajat ja asunnottomat. Näiden kaikkien ryhmien koot ovat viime vuosikymmeninä nousseet ja luoneet uudenlaisia haasteita diakoniale. (Kainulainen 2002, 182-189.) Ahjo nousuun -hanketta suunniteltaessa oli seurakunnan diakoniatyön ja kaupungin sosiaalitoimen huolena nämä Kainulaisen luettelemat väestöryhmät. Niistä ennen kaikkea hankkeessa on huomioitu työttömät, päihteiden käyttäjät, maahanmuuttajat sekä lapsiperheet.

Kainulainen muistuttaa, että nyky-yhteiskunnassa on instituutioita, joiden tavoitteena on saada ihmisiä takaisin työelämään, jos se vain millään on mahdollista. Mikäli se ei ole mahdollista tai se on vaikeaa, pitää instituutio huolta heistäkin. Silti 1990-luvulla on kehittynyt sellaisia ihmisryhmiä, jotka jäävät näiden instituutioiden väliin. Nämä instituutioiden välissä olevat ihmiset ovat kirkon diakonian keskeisimpiä asiakkaita. Heidän ongelmansa johtuvat usein ongelmien kasaantumisesta. (Kainulainen 2002, 182-189.) Tämä ongelmien kasaantuminen näkyy myös Ahjo nousuun -hankkeen kohderyhmässä. Alueen kerrostaloissa asuu työttömiä, joilla on ongelmia alkoholin ja päihteiden käytön kanssa. Nämä aiheuttavat puolestaan haasteita kerrostalo asumiselle, koska työttömän ihmisen arki elämän rytmi on toisenlainen kuin työelämässä mukana olevan tai lapsiperheiden. Sitä kautta työttömälle ja mahdollisesti alkoholisoituneelle voi tulla ongelmia myös asumisessa ja vuokranmaksamisessa, jolloin hänestä voi tulla sekä sosiaalityön että kirkon diakoniatyön asiakas. Grönlund, Juntunen ja Hiilamo kirjoittavat tutkimuksessaan Viimeisellä luukulla, että työmarkkinatuella elävät työttömät ovat olleet yksi tyypillinen diakoniatyön taloudellisentuen asiakasryhmä. Tällä ryhmällä on yleensä takana useita vuosia ilman palkkatuloja, ja siksi taloudellinen tilanne on hyvin haavoittuvainen. Se aiheuttaa toistuvaa tarvetta diakonian taloudelliselle tuelle. Velkaantuminen, erilaiset sairaudet ja riippuvuudet ovat olleet myös syynä siihen, etteivät työttömät tule toimeen ainoastaan työttömyyskorvauksilla ja toimeentulotuella. (Grönlund, Juntunen & Hiilamo 2006, 102.)

3.4.3 Diakonia yhteiskunnan sosiaalityön rinnalla

Viimeisellä luukulla on tutkimus, joka on julkaistu vuonna 2006 ja se käsittelee sosiaaliturvan aukkoja ja kirkon diakoniatyön kohdentumista. Tutkimuksen mukaan diakoniatyön kautta saa uudenlaisen näköalan toimeentuloturvajärjestelmän toimintaan. Diakoniatyö on viimesijainen toimeentulon antaja asiakkaille. Avustusten antamisen periaatteena on, että asiakas on jo saanut kaiken mahdollisen sosiaalietuuden muualta. Seurakunnan diakoniatyöltä taloudellisen avustuksen saaminen tarkoittaa aina työntekijän ja asiakkaan kohtaamista ja tilanteen kartoitusta. Diakoniatyössä työskentelevän täytyy tuntea lakisääteisten sosiaaliturvaetuuksien periaatteet ja käytännöt. Asiakkaan kanssa diakoniatyöntekijä selvittää asiakkaan oikeudet sosiaaliturvaan. Tuon kohtaamisen aikana diakoniatyöntekijä todennäköisesti kuulee asiakkaan kokemuksia siitä miten häntä on kohdeltu tarveharkinnaisen sosiaaliturvan asiakkuuden yhteydessä.

Viimeisellä luukulla tutkimuksen mukaan sosiaalitoimen virkamiehillä on paljon harkintavaltaa, jonka voi huomata esimerkiksi harkinnan varaista toimeentulotukea myönnettäessä. Harkintavaltaa käyttäessä virkamies voi aiheuttaa dramaattisia seuraamuksia asiakkaalle ja hänen elämänhallinnalle. Asiakkaiden toimeentuloon vaikuttaa tämän lisäksi myös hallinnolliset käytännöt esimerkiksi hakemusten käsittelyjonot ja etuuksien maksamiseen liittyvät seikat. Arjen diakoniassa kuullaan asiakkaiden kertomina ratkaisuja ja käytäntöjä, jotka eivät ole määräysten ja lakien mukaisia. Ongelmana tuntuu olevan yhteiskunnallisella tasolla se, että hallinnollisista päätöksistä ja käytännön ongelmista ei ole riittävästi tietoa. Diakoniatyöntekijät puolestaan kaipaavat tietoa siitä, että miten eri seurakunnat paikkaavat näitä yhteiskunnan sosiaaliturvan aukkoja ja sietävät ongelmia. (Grönlund, Hiilamo & Juntunen 2006, 9.) Keravan seurakunnan diakoniatyön ja kaupungin sosiaalitoimen yhteistyö on ollut tiivistä ja yhteisten asiakkaiden myötä näkemyksiä on vaihdettu. Tekemissäni haastatteluissa molemmat yhteistyötahot arvostavat yhteistyöntekemistä ja pitävät sitä luontevana osana työtä. Yhteiset asiakkaat luovat yhteistyölle luontevan perustan.

3.5 Kirkon erityisnuorisotyö

Kirkon erityisnuorisotyö on nuorten konkreettista kohtaamista tavallisen arkisen elämän keskellä. Silloin erityisnuorisotyöntekijät ja vapaaehtoiset jalkautuvat tavallisen kansan keskelle pois toimistoista tai virastoista. Erityisnuorisotyötä tekevät paikallisissa seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä palkatut työntekijät ja vapaaehtoiset. Kirkon kasvatusta ja nuorisotyötä tiivistää erityisnuorisotyön luonteenomaiseksi piirteeksi liikkumisen siellä missä nuoret viettävät aikaansa, heidän kohtaamisensa ja heille ajankohtaisiin ja tärkeisiin asioihin reagoimisen. Nuorille tarjotaan sellaista apua mitä he tarvitsevat liittyen elämään joka osa-alueeseen ja niistä nouseviin kysymyksiin, esimerkiksi koulun käymiseen, perheeseen, päihteisiin ja ihmissuhteisiin. Erityisnuorisotyössä painotetaan koko yhteisön vastuuta lapsistaan ja nuoristaan. (Nivala 2005, 142.) Yhteisön vastuu perustuu kansainvälisiin sopimuksiin. Lapsen oikeuksien sopimus on maailman suosituin ihmisoikeussopimus. Se perustuu YK:n lapsen oikeuksien julistukseen, joka on laadittu vuonna 1959. Sopimuksessa määritellään lapsen sosiaaliset, taloudelliset sekä yhteiskunnalliset oikeudet.

Sopimuksen tavoitteet voidaan tiivistää kolmeen pääkäsitteeseen:

1. Osallisuus yhteiskunnan voimavaroista
2. Suojelu
3. Osallistumisoikeudet

Lapsia tulee suojella kaikelta väkivallalta, laiminlyönneiltä, hyväksikäytöltä ja muulta huonolta kohtelulta. (Läsnäolon kirkko 2007, 4.)

Erityisnuorisotyön tavoitteena on reagoida nopeasti nuorten elinolosuhteissa tapahtuviin muutoksiin. Erityisesti silloin, jos huomataan jonkun nuoren olevan syrjäytymässä ikäryhmänsä kehityksestä tai suoriutumisesta. Erityisnuorisotyön toimintaa suunnataan yksilöihin, pieniin ryhmiin tai ilmiöihin. Tällöin pystytään tukemaan niitä nuoria, jotka elävät alttiina riskille syrjäytyä. Tärkeänä työn osa-alueena erityisnuorisotyössä on kyky kehittää uusia työtapoja ja tehdä yhteistyötä muiden nuoria kohtaavien toimijoiden sekä viranomaisten kanssa. Työn suurimpana haasteena on reagoiminen yhteiskunnan häiriötekijöihin siten, että ei pääse kehittämään uusia riskejä nuorten syrjäytymiselle. Toiminnassa pyritään myös minimoimaan tilanteita, joissa nuori itse voisi omilla valinnoillaan

aiheuttaa omaa syrjäytymistään. Nuorisotyön tulee kaiken kaikkiaan toimia nuorten äänenä yhteiskunnassa ja omissa asuinyhteisöissään. (Nivala 2005, 142-144.)

Erityisnuorisotyön missio, visio ja strategia 2015 asiakirja ”Läsnäolon nuorisotyö” kokoaa yhteen toiminnan tavoitteet ja toimintamallit. Erityisnuorisotyön toiminnan juuret ovat koko kirkon perustehtävän kanssa samassa linjassa. Kun kirkon perustehtäväksi on kirjattu julistus, palvelu ja yhteys, on erityisnuorisotyössä keskeisintä palvelu ja nuorten kohtaaminen. Toimintänäky erityisnuorisotyössä on puolestaan sama kuin diakoniassa: ”etsiä niitä joiden hätä on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta”. Kirkossa tehdään erityisnuorisotyötä siksi, että Jumalan luomina ja lunastamina jokainen lapsi ja nuori on Jumalan armon piirissä. Erityisnuorisotyö voi kuulostaa sosiaalihuollon toimijalta. Sanan ja sakramenttien yhteys erottaa erityisnuorisotyön sosiaalihuollosta. Erityisnuorisotyön keskeisimmät periaatteet ovat avoimuus, yhteistyökykyisyys ja luottamus. Kaikessa toiminnassa ja kohtaamisissa tärkeintä on lapsen ja nuoren hyvinvoinnin sekä heidän edun vaaliminen. Erityisnuorisotyössä huomioidaan lakisääteisen lastensuojelun sosiaalityön tuomia velvoitteita, niin kuin kaikkien muidenkin lakien velvoitteita.

Erityisnuorisotyön missio nousee Jeesuksen antamasta lähetyskäskystä (Matt.28:18-20) ja rakkauden kaksoiskäskystä (Matt. 22:29). Näiden pohjalta erityisnuorisotyössä kohdataan erityistä tukea tarvitsevia lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään tavallisen, arkisen elämän keskellä. Samalla kirkko toteuttaa diakonista tehtävänsä ja kristillistä kasvatustehtävänsä. Erityisnuorisotyön visio on kehitetty Kirkon lapsi- ja nuorisotyön strategia 2010:stä ja Kirkon diakonia- ja yhteiskuntatyön strategia 2010:stä asiakirjoihin tukeutumalla:

Erityisnuorisotyössä toteutuu läsnäolon kirkion visioon sitoutunut kristillinen kasvatustyö ahdistuneiden, kärsivien sekä varattomien lasten, nuorten ja perheiden rinnalla kulkijana sekä tukijana heidän arjessaan

Visio ”Läsnäolon nuorisotyö” toteutuu, kun toiminnan menetelminä ovat esimerkiksi välittäminen, kohtaaminen, varhainen puuttuminen, toiminta siellä missä nuoret viettävät aikaansa sekä heikkojen ja syrjäytyneiden puolustaminen.

4 AINEISTON KERUU JA ANALYYSI

Opinnäytetyön aineisto on kerätty toimintatutkimuksen metodein teemahaastatteluja tehden. Teemahaastattelut on toteutettu pääosin ryhmähaastatteluina, joiden lisäksi on tehty yksilöhaastatteluja. Haastattelujen lisäksi aineistona ovat olleet moniammatillisen työryhmän verkostokokousten muistiot. Tässä luvussa kerron toimintatutkimuksen etenemisestä ja aineiston analysoimisesta.

4.1 Toimintatutkimus ja sen menetelmänä teemahaastattelut

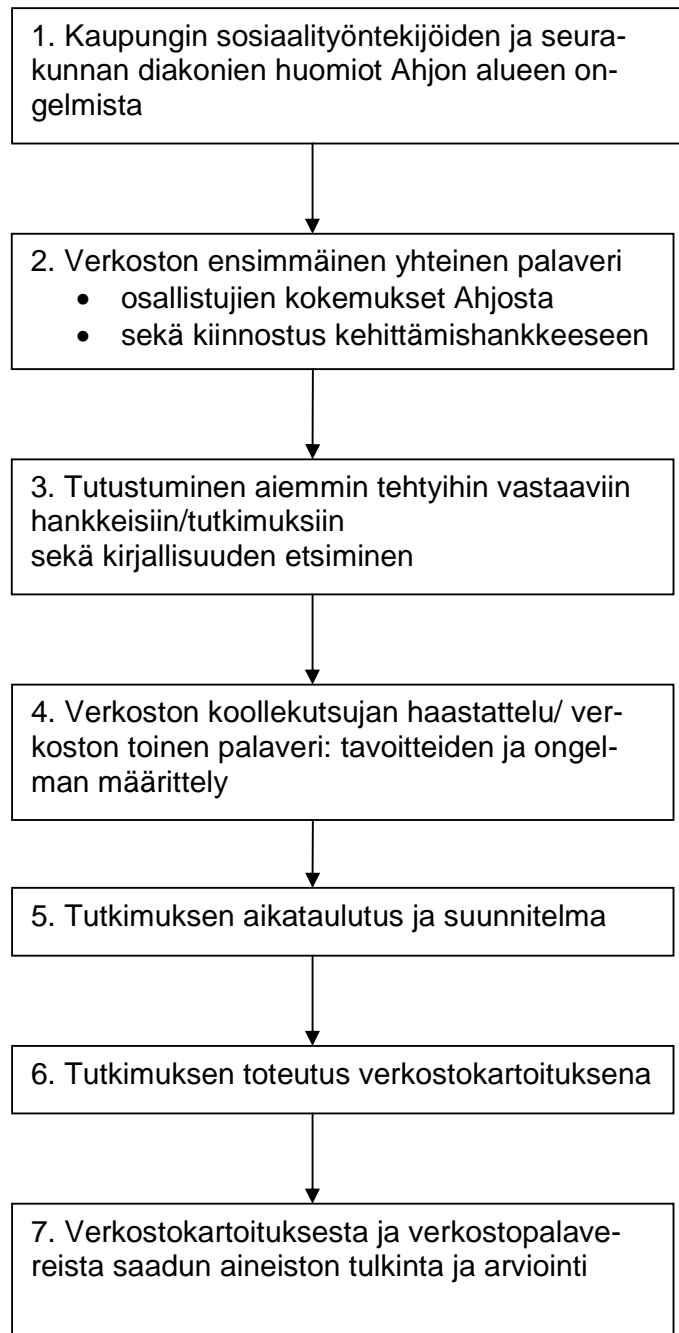
Opinnäytetyössäni olen käyttänyt kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Sen keskeisempänä tavoitteena ovat ihmisten kuvaukset koetusta todellisuudesta olettaen, että kuvaukset sisältävät asioita, joita ihminen pitää merkityksellisinä ja tärkeinä omassa elämässään. Tällä tutkimusmenetelmällä on mahdollista tavoittaa ihmisen kokemia merkityksellisiä tapahtumaketjuja, esimerkiksi oman elämän kulkua. (Vilkkä 2005, 97.) Opinnäytetyössäni on keskeistä se millaista työtä eri toimijat ovat Ahjossa tehneet ja millaiseksi alueeksi Ahjo verkostonjäsenten keskuudessa koetaan. Jokainen verkostonjäsen joutui pohtimaan omaa historiaansa ahjolaisten kohtaajana, omia asenteitaan Ahjoa kohtaan sekä Ahjon historiaa.

Laadullisen tutkimuksen tiedonhankinta strategiana olen käyttänyt toimintatutkimusta. Jari Metsämuuronen (2006) kuvaa toimittamassaan kirjassa toimintatutkimuksen tavoitteita ja kulkua. Muurosen mukaan toimintatutkimuksen avulla pyritään löytämään ratkaisuja käytännön toiminnassa havaittuihin ongelmiin ja kehittämään jo olemassa olevia toimintoja paremmiksi. Työyhteisössä toimintatutkimusta voidaan käyttää, jotta voidaan parantaa sosiaalisia käytäntöjä ja ymmärretään niitä syvemmin. Metsämuuronen 2006, 102). Hannu L.T. Heikkinen kirjoittaa artikkelissaan, että toimintatutkimuksen tavoitteena on tutkimisen lisäksi samaan aikaan kehittää. Lisäksi oleellista on, että käytäntö ja teoria ovat sisäkkäin toisissaan eikä erillisinä kokonaisuuksina. (Heikkinen 2001,170–171.)

Ahjo nousuun -hankkeen verkostokartoituksessa oli tarkoituksena koota tietoa Ahjossa olevasta toiminnasta ja toimijoista, mutta tiedostettuna oli myös kehittämistarve, joka oli kiinteä osa tutkimusta.

Toimintatutkimuksen etenemisen ensimmäinen vaihe on arkipäiväisestä tilanteesta lähtevän ongelman muotoilu ja arviointi. Toisena vaiheena on keskustelu ja neuvottelu asiasta kiinnostuneiden välillä. Kolmannessa vaiheessa tutkija etsii aiempaa tutkimuskirjallisuutta, jonka jälkeen neljännessä vaiheessa muokataan ensimmäisen vaiheen ongelmaa uudelleen ja määritellään ongelma tarkemmin. Viidennessä vaiheessa tutkija suunnittelee tutkimuksen kulun. Kuudes vaihe pitää sisällään tutkimuksen arvioinnin suunnittelun, jonka jälkeen uusi projekti käynnistetään. Viimeisessä kahdeksannessa vaiheessa tulkitaan aineisto ja arvioidaan projekti. (Metsämuuronen 2006, 102–105.) Ahjo nousuun hankkeen verkostokartoitus eteni toimintatutkimuksen kulkua soveltaen, jota kuvassa 1 oleva taulukko kuvaa. Toteuttamani verkostokartoitus on Metsämuuroisen kuvaamassa toimintatutkimuksessa prosessin paikalla. Toteuttamassani toimintatutkimuksessa vaiheet neljä, viisi ja kuusi kulkivat osin limittäin ja esimerkiksi aikataulu muokkautui vielä verkostokartoitusta toteuttaessani. Verkoston toisen palaverin aikaan keräsin jo aineistoa verkostokartoitusta varten.

Kuva 1: Toimintatutkimuksen eteneminen Ahjo Nousuun hankkeessa

4.2 Verkostokartoitus

Verkostokartoituksen tiedonkeruumenetelmänä käytin tutkimushaastattelua, josta muotoutui puolistrukturoimaton teemahaastattelu. Puolistrukturoitu haastattelu on lomakehaastattelun ja strukturoimattoman haastattelun välimuoto, jossa jokaiselle haastateltavalta kysytään samat kysymykset, mutta haastattelija voi vaihtaa järjestystä missä kysymykset kysytään. Haastateltaville ei esitetä vastausvaihtoehtoja vaan he saavat vastata omin sanoin. Teemahaastattelussa ei ole yksityiskohtaisia kysymyksiä vaan haastattelu etenee teemojen mukaan. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 47–48.) Toteutin kahdeksan haastattelua, joista kuusi oli ryhmähaastatteluja ja kaksi yksilöhaastattelua. Ryhmät muodostuivat ammattialoittain seuraavasti:

- Sosiaalityö: Sosiaalihohtaja ja sosiaalityöntekijä
- Sosiaalityö: 2 sosiaaliohjaajaa
- Seurakunnan diakoniatyö: 2 diakonia
- Keravan kaupungin työllisyysyksikkö: 2 työntekijää
- Nuorisotyö: 2 kaupungin nuoriso-ohjaajaa ja seurakunnan erityisnuorisotyönohjaaja
- Asukkaat: 2 asukasta Ahjosta

Lisäksi haastattelin kiinteistöosakeyhtiö Nikkarinkruunun edustajan sekä Keravan kaupungin asuntotoimen edustajan yksittäin. Päädyin ryhmähaastatteluihin verkoston suuren koon takia. Ammattialoittain haastatteleamalla sain myös yhden haastattelun aikana koottua yhden työalan näkemykset, kokemukset ja suunnitelmat yhteen. Haastattelut sovin puhelimitse tai sähköpostin välityksellä. Asuntoimen sekä sosiaalihohtajan ja sosiaalityöntekijän haastatteluista kirjoitin ainoastaan muistiinpanot. Muut kuusi haastattelua nauhoitin ja kirjoitin muistiinpanoja tilanteesta.

Haastattelut suunnittelin etukäteen. Tein haastattelurungon, joka on liitteessä 1. Verkostokartoituksen haastattelujen kysymyksien teemoja pohdin itse ensimmäisen verkostopalaverissa käydyn keskustelun pohjalta. Yritin laatia teemat siten, että saisin mahdollisimman paljon tietoa alueesta ja toiminnasta mitä alueella on ollut. Halusin saada tietoa sekä negatiivisista että positiivisista asioista mitä liittyy Ahjoon ja sen asukkaisiin. Haastattelutilanteessa haastateltavat sai-

vat haastattelurungon, joka sisälsi työntekijöille 11 kysymystä ja asukas edustajille 8 kysymystä. Ennen haastattelun alkua kerroin kuinka toivoin haastattelun etenevän, rungon mukaisesti, mutta kuitenkin vapaasti keskustellen. Tärkeintä ei ollut noudattaa kysymysten järjestystä vaan oleellista oli, että sain vastauksia kysymysten teemojen mukaisesti. Tarvittaessa kysyin lisäkysymyksiä, joilla halusin haastateltavien kertovan enemmän tai syventävän vastauksiaan.

Verkostokartoituksen tavoitteena oli kerätä tietoa siitä, millainen alue Ahjo on, mitä eri toimijat ovat alueella tehneet ja mitä he voivat tulevaisuudessa alueen ilmapiirin ja viihtyvyyden parantamiseksi tehdä. Kartoitusta aloittaessa verkosto toivoi, että selvittäisin samassa yhteydessä rikosentorjuntayksikön hankerahoituksen saamisen periaatteita ja käytäntöjä sekä sosiaalisen talonmiespalvelun keskeisempiä periaatteita. Rikosentorjuntaneuvoston ja sosiaalisentalonmiehen selvitykset kuvaan luvussa 5 sekä verkostokartoituksen tulokset kuvaan luvussa 6.

4.3 Verkostopalaverit

Ahjo nousuun -hankkeen verkosto kokoontui kaiken kaikkiaan kolme kertaa kevään 2010 aikana yhteisiin palavereihin. Syksyllä 2010 palavereita oli myös kolme. Lisäksi talvella 2011 olen osallistunut yhteen palaveriin. Osallistuin jokaiseen palaveriin. Tein muistiinpanoja palaverien kulusta ja havainnoin verkoston jäsenten osallistumista, mielipiteitä ja keskustelua. Hanna Vilkka kirjoittaa, että havainnointi sopii tutkimuksiin, joissa kerätään tietoa ihmisen toiminnasta ja vuorovaikutuksesta toisiin ihmisiin. Havainnoinnit voi suunnitella tarkasti etukäteen tai havainnointi voi olla myös täysin vapaamuotoista. (Vilka 2006, 38.) Havainnointini oli vapaamuotoista ja pyrin tarkkailemaan eri verkoston jäsenten reaktioita ja kannanottoja. Erityisesti havainnoin osallistujien aktiivisuutta sekä osallistua palaveriin, mutta myös puheenvuorojen käyttämistä. Palavereissa roolini ei kuitenkaan ollut vain tarkkailijan tai havainnoijan rooli, vaan olin yksi verkostonjäsen. Osallistuin keskusteluun kertomalla oman työni vaiheista, mutta myös ottamalla kantaa käytyyn keskusteluun.

Verkoston koollekutsuja kirjoitti jokaisesta palaverista muistion, joka lähetettiin sähköpostilla kaikille verkostonjäsenille. Jokaisen palaverin aluksi luettiin edellisen kokouksen muistio ja sen avulla palautettiin mieleen edellisessä palaverissa läpikäytyt asiat. Sen avulla jatkettiin kehittämiskeskusteluja verkoston kesken. Syksyllä 2010 verkosto jakaantui työryhmiin, joiden muistiot olen saanut sähköpostitse. Nämä kaikki verkoston palaverimuistiot ovat olleet aineistonani erityisesti luvussa 5, jossa kuvaan kehityshankkeen prosessin.

4.4 Aineiston analysointi

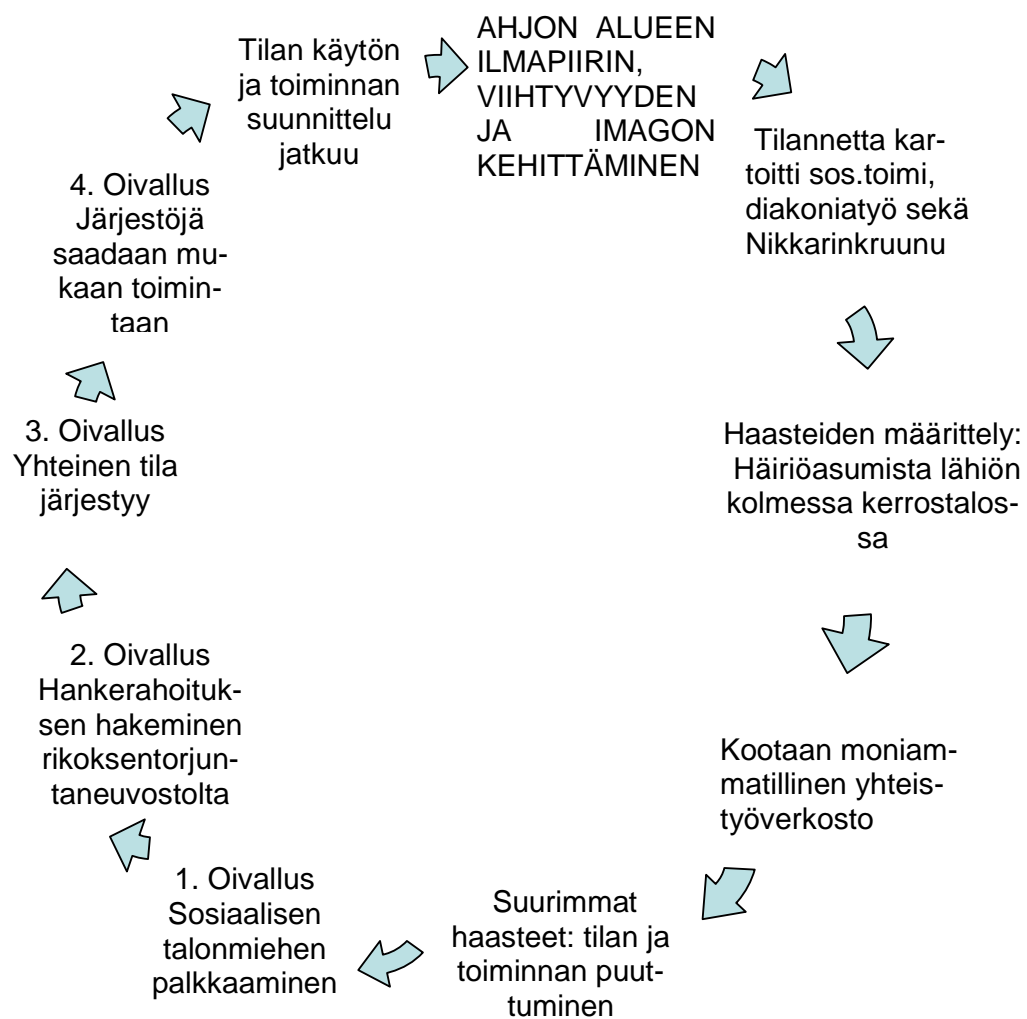
Hirsjärven ja Hurmeen mukaan aineiston analyysi voi alkaa jo haastattelutilanteessa. Haastattelija voi tehdä havaintoja haastattelun aikana käsiteltävästä ilmiöstä ja hän voi hahmotella malleja havaintojen perusteella. Aineiston tallentamisen jälkeen on kaksi vaihtoehtoa edetä. Ensimmäinen on aineiston puh- taaksi kirjoittaminen eli litterointi. Se tarkoittaa nauhoitetun aineiston kirjoittamis- ta tekstiksi. Toinen vaihtoehto on, ettei aineistoa litteroida vaan tallennetusta materiaalista tehdään suoria päätelmiä. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 136–138.) Valitsin aineiston purkamisen litteroinnin avulla. Lisäksi analyysissä käytössäni on ollut haastattelutilanteessa tekemäni muistiinpanot ja havainnot.

Aineistoa lukiessani keräsin tuloksia eri teemojen mukaan. Tässä vaiheessa laadin neljä otsikkoa, joiden alle listasin aineistosta löytyviä vastauksia. Nämä neljä teemaa olivat: Ahjon haasteet, Ahjon mahdollisuudet, Ahjossa järjestetty toiminta ja Ahjon tulevaisuus. Neljä teemaa nousi haastattelukysymyksien poh- jalta siten, että keräsin kysymysten vastauksia neljälle eri paperille, joilla jokai- sella oli oma teemansa. Nuo neljä teemaa olivat mielestäni keskeisimmät ver- kostokartoituksen tavoitteeseen peilaten. Verkostokartoituksella haluttiin kerätä mahdollisimman paljon tietoa Ahjosta alueena, sekä positiivisia että negatiivisia puolia, työtä mitä Ahjossa on jo tehty ja mitkä ovat työryhmän resurssit jatkoa ajatellen. Aineiston teemoihin jaon jälkeen kirjoitin toimintatutkimuksen tulokset.

5 PROSESSIN KUVAUS

Ahjo Nousuun hanke alkoi heti vuoden 2010 alkupuolella ja se jatkuu edelleen. Toteutin prosessin aikana verkostokartoituksen, joka on kuvattu luvussa 4.2. Verkostokartoituksen tulokset puolestaan ovat luvussa 6. Tässä luvussa kuvaan prosessin vuoden ajalta. Prosessi kuvaus on esitetty kaaviona kuvassa 2.

KUVA 2: Prosessikaavio

5.1 Prosessin käynnistyminen

Kehittämistyö käynnistyi huolesta, joka kaupungin sosiaalitoimen ja seurakunnan diakoniatyöntekijöillä oli alueella asuvista ihmisistä. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa kartoitettiin tilannetta sosiaalitoimen, diakoniatyön ja kaupungin kiinteistöosakeyhtiön Nikkarinkruunun edustajien kesken. Näiden kolmen toimijan palaverissa pohdittiin itäisen Keravan ja erityisesti Ahjon alueen Moukaritien, Ahjontien ja Koukkutien asukasviihtyvyyttä, turvallisuutta sekä asuntojen kysyntää vuokra-asuntoja hakevien keskuudessa. Palaverissa päädyttiin siihen, että yksittäisillä toimenpiteillä ei voida ratkaista havaittuja alueen ongelmia vaan asiaa tulee lähestyä useammalta eri kannalta. Samassa palaverissa oli todettu, että mikäli halutaan muutosta rakenteellisiin seikkoihin, kestää tulosten saaminen useita vuosia ja toimintaan on saatava mukaan useita toimijoita. Tämän vuoksi päätettiin koota eri alan toimijoista moniammatillinen työryhmä, johon kutsuttiin mukaan työntekijöitä, jotka kohtaavat erilaisissa konteksteissa ahjolaisia. Työryhmään päätettiin kutsua myös asukasedustajat alueen asukkaiden ääneksi.

Palaverin osallistajat päätyivät valmistelemaan kahta eri osa-aluetta. Ensimmäiseksi päätettiin toteuttaa asiakaskohtainen kartoitus, jossa yksittäisistä asukkaista johtuviin niin sanottuihin häiriötekijöihin puututaan yksilöllisen tuen avulla. Häiriötekijöinä tässä yhteydessä on pidetty toimintaa, jossa kerrostalon asukkaiden ilta- ja yörauhaa häiritään toistuvasti, rikotaan kiinteistöjä ja kerrostalon asukkaiden yhteisiä paikkoja, sotketaan ja melutaan. Sosiaalityö, diakoniatyö ja Nikkarinkruunu kartoittivat asumisessa eniten tukea tarvitsevat henkilöt yhteisessä palaverissaan. Toinen valmisteltava asia oli toiminta, joka on rakenteellista asumista tukevaa, jolla tarkoitetaan asukastoiminnan sekä nuorison toimintamahdollisuuksien lisäämistä ja muuta ehkäisevän toiminnan lisäämistä.

Sosiaalijohtaja kutsui koolle moniammatillisen yhteistyöverkoston sen perustella, kenellä oli jo kontakteja Ahjoon ja siellä asuviin asukkaisiin joko suoraan tai välillisesti. Yhteistyöverkoston kutsuttiin mukaan seuraavien tahojen edustajat:

- Seurakunnan diakonia- ja erityisnuorisotyö
- Kaupungin työllisyys yksikkö
- Kaupungin sosiaalikeskus (sosiaaliohjaajat ja sosiaalityöntekijät)
- Kaupungin asuntopalvelut,
- Kaupungin nuorisotyö
- Kiinteistö osakeyhtiö Nikkarinkruunu
- 2 Asukasedustajaa
- Diakonia- ammattikorkeakoulu Järvenpään toimipiste: lehtori ja opiskelija

Nuorisotyön edustaja ei tullut paikalle ensimmäiseen verkoston palaveriin eikä vuoden 2010 aikana muihinkaan palavereihin. Myöhemmin verkosto kasvoi vielä muutamalla edustajalla. Syksyllä 2010 mukaan tuli kaupungin lastensuojelutyöntekijät. Tammikuussa 2011 aiempiin kokouksiin mukaan kutsuttu kaupungin nuorisotyö liittyi edustajallaan verkostoon.

Ensimmäisessä tapaamisessa verkoston jäsenet kertoivat ajatuksiaan Ahjosta ja sen tilanteesta. Keskustelussa todettiin, että tarvetta kehittämishankkeelle on ja työryhmän jäsenet olivat motivoituneita lähtemään mukaan kehittämistyöhön. Suurimmiksi haasteiksi verkostotyöryhmä nimesi yhteisen tilan puuttumisen. Nikkarinkruunun kerrostaloissa ei ole kerhotiloja, eikä alueella ole kiinteistöjä missä toimintaa voisi järjestää. Toinen haaste oli toiminnan järjestäminen erikäiselle väestölle, mutta erityisesti nuorille. Toista haastetta ei voida ratkaista ennen kuin alueelle saadaan yhteinen tila, missä toimintaa voi järjestää. Verkoston jäsenet jaettiin keväällä 2010 kahteen pienryhmään, jotka alkoivat suunnitella tilan järjestämistä ja toiminnallista puolta.

5.2 Oivallukset kehittämishanketta eteenpäin vievänä voimana

Vuoden aikana yhteistyöverkoston palaverissa käsiteltiin monenlaisia Ahjoon liittyviä asioita. Välillä tuntui, että suunnitellut asiat eivät toteudu. Varsinkin syksyn 2010 ensimmäisessä palaverissa oli tunne, että käsitellään samaa aihetta uudestaan ja uudestaan, eikä ratkaisua asiaan saada lainkaan. Seuraavissa alakappaleissa kuvaan niitä oivalluksia, mitä kehittämishankkeessa on saatu aikaan. Ne ovat olleet eteenpäin vieviä voimia, joiden avulla hankkeessa on todella tapahtunut kehitystä.

5.2.1 Ajatus sosiaalisesta talonmiehestä Ahjossa

Nikkarinkruunun edustaja toi maaliskuun verkoston palaverissa esille, että yksi mahdollisuus alueen turvallisuuden ja viihtyvyyden lisäämiseksi olisi niin sanottu sosiaalinen talonmies. Nikkarinkruunun edustajan ideoimana talonmies hoitaisi talonmiehen tehtäviä, pitäen huolta kiinteistön puhtaudesta ja viihtyvyydestä, mutta olisi myös sosiaalisena tukena asukkaille. Sininauhaliiton asumisenyksiöissä toimii sosiaalisia talonmiehiä. Sininauhaliitto on kristillisten päihdejärjestöjen keskusliitto. Sosiaalisten talonmiesten työnkuvaan kuuluu luoda läsnäolollaan turvallisuuden tunnetta ja ennaltaehkäistä sekä puuttua mahdollisiin häiriöihin. Sininauhaliitto edellyttää sosiaalisilta talonmiehiltä kykyä puuttua asuinvihtyvyyteen vaikuttavien ulkoisten asioiden hoitamiseen, kuten esimerkiksi pihojen siisteyteen. (Sininauhaliitto i.a.) Sosiaalisen talonmiehen hakeminen voi Ahjo nousuun –hankkeeseen olla hyvä idea, sillä entisajan talonmiehen läsnäolo kerrostaloissa voi rauhoittaa häiriökäyttäytyjiä ja luoda olemassa olollaan turvallisuutta ja rauhaa talon ilmapiiriin. Verkostotyöryhmä innostui suunnittelemaan Ahjoon omaa sosiaalista talonmiestä. Yhteistyöverkoston toinen pienryhmä ryhtyi syksyllä 2010 valmistelemaan sosiaalitalonmiehen palkkaamista hankkeeseen.

Sosiaalista talonmiehen toimenkuvaa ja osallisuutta Ahjo nousuun hankkeessa, suunnitellut pientyöryhmä sai syksyn 2010 aikana laadittua suunnitelman sosiaalisen talonmiehen palkkaamiseksi. Pientyöryhmä pohti sosiaalisen talonmie-

hen nimeä ja päätyi käyttämään hänestä puhuttaessa nimitystä ammattinaapuri. Ammattinaapuri asuu alueella, auttaa pienissä kodin askarissa ja on alueella olemassa asukkaita varten. Työryhmän mielestä ammattinaapureita pitäisi olla kaksi, jotta he voisivat toimia työparina ja tuntee olonsa turvalliseksi. Ammattinaapureille tarjottaisiin mahdollisuus koulutukseen, joka käsittelisi vaikean asiakkaan kohtaamista. Koulutuksen toteuttamiseen voisi kutsua mukaan myös alueen muita vuokranantajia ja järjestämisen suhteen voisi olla yhteydessä Kerava opistoon tai Diakonia ammattikorkeakouluun.

Seuraavassa pientyöryhmän tapaamisessa oli mukana ammattinaapuriehdokas, joka asuu itse Ahjossa. Edellisessä työryhmän kokouksessa oli pohdittu jo kahden ammattinaapurin palkkaamista ja tässä palaverissa kanta asiaan vahvistui. Alueelle tarvitaan ehdottomasti kaksi ammattinaapuria, jotka voivat vuorotella työssä tai välillä tehdä työtä yhdessä työparina. Ammattinaapuriehdokas lupasi kysellä itselleen työparia tuntemistaan alueen asukkaista. Ammattinaapurin työajoista työryhmä päätti, ettei selkeää työaikaa voida päättää etukäteen, vaan palkka maksetaan tehtyjen tuntien mukaan. Todennäköiset työajat ovat talviaikoina viikonloppuisin ja kesällä myös iltaisin. Ammattinaapurin työhön liittyvät vakuutukset huolehtii Nikkarinkruunu. Työryhmä asetti ammattinaapuritoiminnalle tavoitteeksi yhteisöllisyyden kehittämisen, mutta myös pienten ristiriitajen ja epäsovun selvittämisen. Tärkeää on kuitenkin myös jatkossa kutsua poliisi paikalle oikeissa riitatilanteissa. Ammattinaapurille suunniteltiin työtehtäviksi myös pieniä remonttitoita ja kotiavun antamista, kuten lamppujen vaihtamista ja ovien kahvojen kiinnittämistä. Ammattinaapuri voi olla kokoamassa pientä ryhmää alueen asukkaista, jotka yhdessä esimerkiksi maalaisivat kerrostalojen käytävien seiniä.

5.2.2 Rahoituksen hakemissuunnitelmia Rikoksentorjuntaneuvostolta

Verkostotyöryhmän koolle kutsujana toiminut Keravan kaupungin sosiaalijohtaja toi jo verkoston ensimmäisessä palaverissa esille hankerahoituksen hakemisen Ahjo nousuun kehittämishankkeelle. Tein tausta selvityksiä 2010 keväällä ja esittelin hankerahoituksen kriteerejä.

Rikoksentorjuntaneuvosto on asiantuntija- ja yhteistyöelin, jonka on nimennyt valtioneuvosto. Rikoksentorjuntaneuvosto suunnittelee ja toteuttaa toimia, joilla ehkäistään rikollisuutta. Tavoitteena rikoksentorjuntaneuvostolla on vähentää rikoksista aiheutuvia haittoja sekä edistää turvallisuutta. Keväällä 1999 Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen kansalliseksi rikoksentorjuntaohjelmaksi. Ohjelman painopiste on paikallisessa rikoksentorjunnassa. Rikoksentorjuntaan osallistuvat valtiovallan lisäksi entistä aktiivisemmin myös kirkko, kansalaisjärjestöt sekä yksityishenkilöt.

Oikeusministeriö on vuodesta 1998 lähtien myöntänyt avustuksia paikallisten rikoksentorjuntahankkeiden osarahoitukseksi. Vuosina 1998–2009 on tuettu 150 hanketta, joista puolet on liittynyt lapsiin ja nuoriin ja 23 kuntien turvallisuussuunnitelmiin. Avustuksia myönnettäessä sovelletaan valtioneuvostolakia (688/2001), jossa pykälässä 7 ilmenee valtioneuvostusten myöntämisen perusteet ja edellytykset. Lain tuomien perusteiden lisäksi avustusta myönnettäessä otetaan huomioon vuonna 2010 määritellyt periaatteita. Avustusta voidaan myöntää vain yhteisöille, joista etusijalla ovat kunnat, seurakunnat ja luotettaviksi tiedetyt järjestöt. Hakijan tulee kuulua hankeorganisaation johtoon, jos tukea haetaan hankeorganisaatiolle. Erityisesti yhteistyöorganisaatioita edellyttävät hankkeet katsotaan erityisen tuettaviksi. (Rikoksentorjuntaneuvosto i.a.)

Tämä periaate toteutuu kaiken kaikkiaan Ahjo nousuun hankkeessa, jossa moniammatillinen yhteistyöverkosto alkaa toteuttaa Ahjon alueen ilmapiirin ja turvallisuuden kehittämishanketta. Avustusta myönnetään vain uusille hankkeille. Rahoitus ei ole tarkoitettu pysyväksi eikä hakijan normaalitoiminnan tukemiseksi. Rahoituksen avulla voidaan valmistella esimerkiksi laajempia hankkeita, jo-

hön aiotaan hakea EU-rahoitusta. Avustus on myös osarahoitus ja hakijan tulee pääsääntöisesti järjestää hankkeelle ainakin avustusta vastaava rahoitus muista lähteistä. Rahoitusta myönnettäessä otetaan huomioon vapaaehtoistyön ja virkatyön osuus sekä paikallisten resurssien löytäminen ja luominen.

Vuonna 2011 oikeusministeriö on linjannut erityisesti rahoituksen antamisen kohteeksi hankkeet, jotka kohdistuvat väkivallan ja väkivallanuhkatilanteiden vähentämiseen sekä toisena kohteena ikääntyneisiin kohdistuvan rikollisuuden ehkäisemiseen. Rahoitusta voi kuitenkin hakea myös muihin teemoihin. Etusijalla ovat hankkeet, joissa tavoitteena on toteuttaa laadukas arviointi. Avustusta haetaan lomakkeella (Liite 2: Rikksentorjuntalomake). Rahoitusta hakevan yhteisön täytyy arvioida oma ja muu rahoitusosuus eli saadut ja haetut avustukset sekä arvioida hankkeen kokonaiskustannukset. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös valtionavustuksen merkitys ja tarpeellisuus hankkeelle. Rahoituksen saamiseksi hakemukseen tulee liittää lyhyt kuvaus hankkeesta, jossa kuvataan hankkeen tarkoitus, kohderyhmä, toimenpiteet, tavoiteltavat tulokset sekä arvio aikataulusta. Hakemuksen liitteenä tulee toimittaa myös suunnitelma hankkeen dokumentoinnista ja arvioinnista, koska on tärkeää välittää tietoa siitä millaisia kokemuksia hankkeen kautta on saatu.

Kun avustus on myönnetty hankkeelle, se tulee käyttää myöntämispäätöksessä kerrotun ajan aikana. Myönnetyn rahoituksen käytöstä tulee tehdä loppuselvitys myöntämispäätöksessä annettujen ohjeiden mukaisesti. Loppuselvityksessä kerrotaan hankekuvaus ja tilitys rahoituksen käytöstä sekä selvityksessä tulee arvioida hankkeen vaikutuksia rikollisuuteen ja turvallisuuteen sekä muita hankkeen vaikutuksia. Hankkeen muita vaikutuksia voivat olla myönteinen julkisuus, tehostuneet työmuodot ja hankkeen mukana tuomat uudet lisätoimet. (Rikksentorjuntaneuvosto i.a.)

Ahjo nousuun –hankkeen rikksentorjuntaneuvostolta rahoituksen hakeminen sijoittuu ajallisesti alkuvuoteen 2011. Rahoituksen hakemusten viimeinen palautus päivä on maaliskuun viimeinen päivä. Ahjo nousuun –hankkeen osalta tämä tarkoittaa sitä, että rahoituksen hakemisen pohtiminen ja toteuttaminen on aloitettava syksyllä 2010.

5.2.3 Yhteistilan löytyminen ja sen tuomat mahdollisuudet

Ahjo nousuun -hankkeen suurin haaste ja keskustelua herättänyt asia oli tilattomuus. Alueella ei hankkeen alkuvaiheessa ollut minkäänlaista yhteiseksi tilaksi sopivaa kiinteistöä. Seurakunta on ollut alueella aktiivinen toimija ja he jäivät ilman toimintatilaa syksyllä 2010. Tila asia oli luonnollisestikin jokaisessa verkostopalaverissa esillä. Kesän 2010 jälkeen ensimmäisessä palaverissa tuntui melkein tuskastuttavalle seurata keskustelua, joka toisti samaa kaavaa kuin edellisenä keväänä käydyt keskustelut. Tilaa ei ollut, toimintaakaan ei voida suunnitella ja näin ollen tuntui, ettei hanke etene mihinkään päin. Koko hankkeen olemassa olo ajan oli käyty eri tahojen kanssa keskusteluja tilakysymyksen suhteen. Ahjoon tullaan kaavoittamaan alue, jolle jatkossa rakennetaan asuinkiinteistöjä, jolloin on mahdollista saada niihin yhteistiloja tai rakentaa uusi kiinteistö. Tämä ei kuitenkaan pelasta tilannetta juuri nyt. Keväällä 2010 Ahjoon rakennettiin uutta kauppakiinteistöä, sieltäkään ei löytynyt mahdollista tilaa hankkeelle eikä seurakunnalle. Syksyn toisessa palaverissa Nikkarinkruunun edustajat kertoivat iloisia uutisia. He olivat käyneet läpi kerrostalojen asukas ja kiinteistö tilanteitaan. Sen seurauksena hanke saa yhteistilan, joka on kolme huonetta ja keittiö. Seurakunta voi vuokrata toisen huoneiston, joka on neljä huonetta ja keittiö.

Tämä uutinen uusista tiloista toi verkoston palaveriin uutta intoa ja iloa. Mahdottomalta tuntunut tilan saaminen, olikin ratkaistu. Yhteiseksi tilaksi suunnitellun kolmion käyttöä alettiin heti suunnitella. Tilassa voisi toimia äiti-lapsiryhmä, naapurien tapaamispaikka kahvinkeiton ja lehtien lukemisen yhteydessä, nuorille iltatoimintaa. Verkostonjäsenten yhteinen mielipide oli, että nuorisotoimen mukaan saaminen olisi erittäin tärkeää.

Joulukuussa pientyöryhmä kokoontui pohtimaan tilan käyttöä. Työryhmä suunnitteli, että tila olisi auki päivittäin kello 10–15. Ammattinaapuri avaisi ovet ja sulkisi ne. Tuolloin tilassa voisivat alueen seniorit käydä aamulenkien jälkeen yhteisellä aamukahvilla tai puurolla. Päiväaikaan tilaan pääsisivät toisiaan tapaamaan alueen kotiäidit lapsineen. Kahtena iltana viikossa tila olisi auki nuorille kello 17–20. Ehdotuksena on, että toisena iltana toiminnasta vastaisi kau-

kaupungin nuorisotyö ja toisesta seurakunnan nuorisotyö. Nuorille on toimintaa perjantaisin sekä kaupungin että seurakunnan puolelta Keravan keskustassa, joten kahtena iltana viikossa voisi olla hyvä olla toimintaa nuorten omalla asuinalueella. Tilan käyttäjäksi voisi olla kiinnostusta myös Mannerheimin Lastensuojeluliitolla. Siinä toiminnassa tulisi puolestaan ottaa huomioon seurakunnan omien kerhojen ja perhetoiminnan ajankohdat, että päällekkäistä toimintaa ei olisi. Tilaan suunniteltiin atk-laitteiden hankkimista sekä Keski-Uusimaa lehden tilaamista. Tilan kalustusta ja pienkodinkoneiden hankkimisesta tehtiin palaverissa jo muistiinpanot. Astioita ja huonekaluja voi saada kaupungin sosiaalitoimen varastosta sekä lahjoituksia voi pyytää myös alueen asukkailta.

Seurakunnan osalta tila-asia oli vielä tammikuussa 2011 suunnitteilla. Seurakunnan diakoniatyön edustaja kertoi, että seurakunnan tilakysymys ei ollut niin yksinkertaisesti ratkaistu kuin ajateltiin. Tammikuussa oli selvityksen alla miten Nikkarinkruunun tarjoamaa tilaa voisi hyödyntää seurakunnan päiväkerho- ja perhetyössä. Samassa seurakunnan nuorisotyön edustaja kertoi, että mikäli seurakunta saa oman tilan Ahjoon, järjestää seurakunta nuorille toimintaa jatkossa siellä eikä Ahjo nousuun - hankkeen yhteisessä tilassa.

5.2.4 Järjestöt mukaan kehityshankkeeseen

Kehittämishankkeen toiminnan ajan on pohdittu verkoston laajentamista ja järjestöjen mukaan kutsumista. Tilan järjestymisen jälkeen oli helppo lähteä kysymään mukaan toimijoita, kun pystyi lupaamaan tilan järjestön käyttöön. Järjestön kautta hankkeeseen voisi saada uusia konkreettisia toimijoita alueelle. Järjestöillä voi olla enemmän niin sanottuja vapaita resursseja suunnata Ahjoon.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto on aiemmin ollut kiinnostunut järjestämään perheille toimintaa Ahjossa. Haasteellisen tila kysymyksen vuoksi asia on jäänyt odottamaan. Työllisyysyksikön edustaja oli pientyöryhmän kokoontumisen jälkeen yhteydessä Mannerheimin lastensuojeluliittoon, Keravan alueen puheenjohtajaan. Hän oli ollut iloinen kuullessaan tästä hankkeesta. Puheenjohtaja oli

todennut, että Ahjossa on todella tarvetta tällaiselle yhteiselle tilalle missä perheet, äidit ja lapset voisivat kokoontua. Puheenjohtaja oli kertonut yhdistyksen roolista perhekahvilatoiminnassa. Rooli on ollut mahdollisuuden luominen, tilan järjestäminen, ovien avaaminen ja sulkeminen. Ahjo nousuun -hankkeen yhteisen tilan ovet olisi päivä aikaan auki, joten yhdistyksen puheenjohtaja on sitä mieltä, että ei ole tarpeellista varata tiettyä päivää ja aikaa yhdistykselle. Yhdistys on mielellään mukana toiminnassa ja voisi alueen äitien keskuudesta valitseman yhdyshenkilön kautta sopia teema- tai luentopäivistä, jolloin yhdistyksen edustajat olisivat paikalla. Työllisyysyksikön edustaja kutsui puheenjohtajan seuraavaan verkostonpalaveriin mukaan. Näin verkosto sai taas uuden toimijan.

5.3 Mitä sitten tapahtuu?

Tammikuussa yhteistyöverkostonjäsenet kävivät keskustelua mahdollisista näkyvistä hankkeen vaikutuksista Ahjossa. Asukasjäsenet kertoivat, että poliisit käyvät alueella edelleen säännöllisesti eikä siltä osin rauhoittumista ole juuri havaittu. Lastensuojelun perhetyöntekijän työssä ja asiakaskohtaamisissa Ahjo näyttäytyy edelleen paikkana, josta halutaan muuttaa pois levottomuuden ja häiriöiden takia. Perhetyöntekijä korostaa, että hänellä ei ole yhtään asiakasta, joka olisi tyytyväinen Ahjossa asumiseensa. Sosiaalityöntekijä puolestaan on sitä mieltä, että hienoista rauhoittumista on ollut verrattuna viime vuoteen. Hän on kiinnittänyt huomiota korkeisiin ja nouseviin vuokriin sekä asiakkaiden huoleen huonosti tehdyistä kiinteistöistä. Asukasedustajat toivat esille tässä vaiheessa, että kiinteistöhuoltofirma on muuttumassa ja toivoivat myös pienten epäkohtien korjaamista, jotka vaikuttavat alueen ulkonäköön ja viihtyvyyteen alueella. Sosiaalityöntekijät kuvailivat, että alueella on vahvaa yhteisöllisyyttä, joka näkyy häiriöiden ilmoittamatta jättämisessä. Ilmoittaminen todettiin olevan erityisen tärkeää, jotta häiriöitä tuottavien asukkaiden tilanteeseen ja asumiseen voidaan puuttua.

Maaliskuussa tapamme yhdessä sosiaalijohtajan, sosiaalityön ja seurakunnan edustajan sekä Diakonia ammattikorkeakoulun lehtorin kanssa, jolloin viimeistellään rikosentorjuntaneuvostolle lähtevä valtionavustushakemus.

Hankkeen jatkon suhteen sovittiin, että iso verkostopalaveri pidetään seuraavan kerran toukokuussa, jolloin on jo tietoa valtionavustuksen päätöksestä. Mikäli hankkeelle tarkoitettu tila saadaan käyttöön ennen toukokuuta, tilaryhmä tapaa tilan käyttöön ottamisen takia aiemmin.

6 TULOKSET

Verkoston eri toimijoita haastateltaessa pystyin jo toteamaan, että verkostonjäsenet kohtaavat alueella asuvia henkilöitä laajasti ja hyvin erilaisissa konteksteissa. Diakoniatyöntekijöiden haastattelussa tuli esille, että Ahjon osalta yhteistyötä on tehty aiemmin. Työ on hiipunut, koska näytti siltä, että tilanne ei aiheuttanut huolta ja asiat Ahjossa olivat hyvin. Tällä hetkellä suurin toimija konkreettisesti Ahjossa näyttäisi olevan seurakunta ja sen diakonia- ja lapsityö. Kaupungin sosiaalityö ja työllisyysyksikkö kohtaavat alueella asuvia henkilöitä työssään, mutta toiminta ei suoranaisesti ole Ahjossa olevaa toimintaa, vaan asiakastapaamisia muualla kuin Ahjossa. Tosin työllisyysyksikkö aloitti jo verkostokartoituksen aikana yhteistyön lisäämisen Nikkarinkruunun kanssa, jossa työllisyysyksikön Ahjossa asuvat asiakkaat ovat tehneet korjaustöitä Ahjossa. Tässä kappaleessa kuvaan kehittämishankkeen toimintatutkimuksen myötä syntyneet tulokset.

6.1 Ahjon haasteet

Verkostonjäsenten haastatteluissa tuli esille, että Ahjon alueen maine, imago ja alueen herättämät mielikuvat ovat negatiivisia. Alueella esiintyvien ongelmien vuoksi huhut ovat levinneet koko kaupunkiin ja alueelle on haastavaa saada lapsiperheitä ja työtä tekeviä eli niin sanottuja tavallisia asujia, koska alueen levottomuus häiritsee tavallista elämää. Haastatteluissa tuli esille asuttamisen haaste, mihin sijoittaa häiriöitä aiheuttavat asukkaat tai kuinka motivoida heitä asumaan Ahjossa niin, että häiriöitä ei enää syntyisi. Monella työntekijällä on kokemus, että on paljon jo yritetty tehdä ja on myös tehty näiden häiriöitä aiheuttavien asukkaiden suhteen, mutta muutoksen tulisi lähteä asukkaasta eikä virkamieslähtöisesti.

Erityisenä haasteena jokainen haastateltava nosti esille nuorison, jolle ei ole Ahjossa kokoontumispaikkaa tai toimintaa. Talvella 2010 alueella on ollut hiljais-

ta eikä nuoria näy katukuvassa, mutta kevään ja kesän tullessa nuoret alkavat viettää aikaa ulkona. Verkostonjäsenet ovat huolissaan tilattomuudesta ja toiminnan vähydestä ja uskotaan, että nämä seikat saavat nuoret tekemään ilkiävaltaa ja aiheuttavat levottomuutta alueella. Verkoston asukasjäsenet nostivat esille myös maahanmuuttaja näkökulman, joka luo haastetta arkipäivän elämälle, kun harva maahanmuuttaja osaa suomenkieltä niin hyvin, että kommunikointi asukkaiden välillä olisi sujuvaa. Asukasjäsenet kertoivat esimerkiksi siitä kuinka lapset ja nuoret eivät tiedä talon säännöistä ja heidän ohjaaminen oikeisiin sääntöihin on haasteellista ilman yhteistä kieltä.

Alueella näkyvät päihteet ja niiden käyttäjät. Kevään pihatakkoiden yhteydestä yhden talon pihasta oli löytynyt 7 huumeruiskua. Päihteitä käyttävät jakautuvat kahteen kategoriaan kuten eräs haastateltava ilmaisi: sosiaalisiin juoppoihin ja kotijuoppoihin. Niin sanotut sosiaaliset juopot liikkuvat oman kodin, pihojen ja lähiön baarin välillä, kun puolestaan kotijuopot jäävät kotiin ja juovat siellä. Molemmat ryhmät voivat aiheuttaa järjestyshäiriöitä ja aiheuttavat levottomuutta. Sosiaaliset ongelmat kuten päihteet, työttömyys ja yksinäisyys asettavat haasteita alueen kehittämiseksi. Alueella näkyy säännöllisesti poliisi, joka käy kotikäynneillä rauhoittelemassa häiriöitä aiheuttavia asukkaita. Alkoholin ja päihteiden esiintyminen alueella luo turvattomuutta ja vaikuttaa asumisviihtyvyyteen. Levottomuutta alueella lisää jatkuva muuttovirta, kun pysyviä niin sanottuja tavallisia ihmisiä on vaikea saada jäämään Ahjoon juuri turvattomuuden kokemusten vuoksi.

Nämä kaikki ryhmät ovat olleet esillä, kun on tutkittu ja pohdittu 1990-luvun laman vaikutuksia ja näkyvyyttä. Teoriaviitekehyksen kirkon diakoniatyötä käsittelevässä kappaleessa ”Diakoniatyö suomalaisen yhteiskunnan murroksessa” käsittelen tätä aihetta Kainulaisen ja Hiilamon artikkeleiden pohjalta. Kainulainen kirjoittaa artikkelissa erityistä tukea tarvitsevista ryhmistä ja mainitsee seuraavat ryhmät lapsiperheet, nuoret, työttömät, mielenterveys ongelmista kärsivät, päihteiden käyttäjät, maahanmuuttajat ja asunnottomat. (Kainulainen 2002, 182-189.)

Alueen haasteena esille nousi myös yhteistilojen puuttuminen. On vaikeaa järjestää toimintaa, jos ei ole tiloja missä sitä voisi toteuttaa. Erityisesti tämä haaste tulee olemaan seurakunnan ongelma syksyllä 2010, kun kerhotoiminnalta puuttuu tilat.

6.2 Ahjon mahdollisuudet

Ahjon alueella koetaan olevan paljon hyvää. Verkostonjäsenet ajattelevat, että ongelma on suhteellisen pieni, kolmen kerrostalon alueella ilmenevä ja niin sanotusti käsissä pideltävä. Mahdollisuus tehdä asioille konkreettisesti jotakin on olemassa. Alueen toimijoilla on selkeästi tahto päästä tekemään asioille jotakin. Toimijoiden motivaatio työhön ja kehittämiseen on suuri. Työntekijöiden innostuneisuus on positiivinen mahdollisuus, sillä sitä kautta asukkaiden mukaan saaminen ja motivointi onnistuvat paremmin.

Ahjon sijainti ja ympäristö nähdään mahdollisuutena. Alueella on metsää, kuntoilualue ja kaunista luontoa. Osa verkostonjäsenistä piti Ahjon sijaintia syrjäisenä ja toisille taas Ahjo on sijaintinsa kannalta hyvällä paikalla. Rakenteilla oleva liikehuoneisto parantaa palveluiden järjestämistä Ahjoon. Asuinalueen ihmiset tuntevat toisensa, joka on alku yhteisöllisyydelle. Keväällä yhden talon pihatalkoot onnistuivat erityisen hyvin ja osallistujia oli paljon. Taloissa asuu aktiivisia asukkaita, jotka mahdollistavat alueen kehittämistä ja ilmapiirin muutosta. Suvi Krok kirjoittaa artikkelissaan, että yhteisö perustuu vuorovaikutukseen, joka voi lähteä liikkeelle naapurien tervehtimisestä. Sillä tuotettu yhteenkuuluvuus voi luoda pohjaa myös muulle vuorovaikutukselle ja asuintalon yhteisöllisyydelle. (Krok 2008, 198.) Talojen omien asukkaiden kautta voi olla myös mahdollisuuksia saada motivoitua häiriöitä aiheuttavia asukkaita muuttamaan elintapojaan ja osallistumaan yhteisen asuinalueen kehittämisessä.

6.3 Ahjossa toteutettu toiminta

Kaupungin sosiaalikeskuksen työntekijät kohtaavat ahjolaisia lähinnä asiakastapaamisissa, jolloin asiakas tulee työntekijän toimistoon keskustelemaan elämäntilanteestaan. Usein tapaamiset liittyvät taloudelliseen toimeentuloon ja elämän muutostilanteisiin. Sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat selvittävät yhdessä asiakkaan kanssa asumiseen liittyviä kysymyksiä, kuten vuokratästejä ja häätöjä. Ahjon asukkaat näkyvät myös kirjallisessa käsittelyssä, kun asiakas hakee esimerkiksi toimeentulotukea. Jalkautuvan työn osuus on sosiaalikeskuksen osalta pieni, kotikäyntejä tehdään kuitenkin aina tarvittaessa. Sosiaaliohjaajien haastatteluissa nousi esille, ettei innostus jalkautuvaan sosiaalityöhön ole suuri. Ahjoon usein jalkautuminen vie sosiaaliohjaajien mielestä liikaa aikaa ja he vetosivat vähäisiin resursseihin.

Karjalainen ja Seppänen pitävät tavoitteellisena juuri sitä, että sosiaalityötä tehtäisiin myös palvelutoimistojen ulkopuolella. He toivovat, että sosiaalityöntekijät osallistuvat enemmän verkostoihin oman alansa asiantuntijoina. (Karjalainen & Seppänen 2007, 127–130.) Nyt sosiaaliohjaajat ja sosiaalityöntekijät ovat olleet aktiivisessa roolissa kehittämishankkeen palaverissa ja alueen kehittämisen suunnittelussa. Sosiaalityö hyvinvointipolitiikan välineenä 2015 toimenpideohjelma asettaa tavoitteeksi rakenteellisen sosiaalityön lisäämisen sosiaalityön kentällä. Silloin se tarkoittaisi jalkautuvan työotteen lisäämistä ja sosiaalityön keskeisen ytimen löytämistä. (Karjalainen & Sarvimäki 2005, 46–49.) Mikäli toimenpideohjelman tavoitteita aiotaan toteuttaa käytännössä, on oleellista miettiä myös Keravalla työn resurssien jakamista ja käyttämistä konkreettisesti työssä. Ahjo nousuun -hankkeessa olisi mahdollisuus kehittää rakenteellisen sosiaalityön ulottuvuuksia käytännössä.

Seurakunnan diakoniatyöntekijät kohtaavat samankaltaisesti ahjolaisia kuten kaupungin sosiaalityöntekijät. Yhteinen asiakaskunta on tiivistänyt myös yhteistyötä diakoniatyön ja kaupungin sosiaalityön välillä. Seurakunta on ainoa toimija, jolla konkreettista toimintaa Ahjon alueella sen asukkaille. Perjantaisin seurakunnan Olohuone tarjoaa kohtaamispaikan ahjolaisille. Alun alkaen toiminnan

ajatuksena on ollut tavoittaa eri-ikäisiä ahjolaisia, mutta tällä hetkellä Olohuoneessa kohtaavat alueen äidit lapsiensa kanssa. Alueella toimii myös lasten päiväkerhot, jonka kautta seurakunta kohtaa lapsiperheitä. Diakoniatyöntekijät totesivat haastattelussa, että he kohtaavat oikeastaan kaikessa työssään myös ahjolaisia. Keravan seurakunnan diakoniatyöntekijöiden työssä Ahjossa ja kehittämishankkeen parissa näkyvät konkreettisesti kirkon diakonia- ja yhteiskuntatyön strategian suuntaviivat ja tavoitteet. Diakonia- ja yhteiskuntatyössä autetaan ennen kaikkea niitä, joiden hätä on kaikkein suurin. Tämä pyritään toteuttamaan siten, että ihminen voi löytää omat voimavaransa ja työskennellään yhdessä ihmisten kanssa elinolojen parantamiseksi. Yksi suuntaviivoista on juuri yhdessä tekemisen vahvistaminen. (Meidän kirkko – välittävä yhteisö 2010.) Tämä näkyy suoraan Ahjossa toteutettavassa Olohuone kohtaamispaikka toiminnassa. Lisäksi Keravan seurakunnan diakoniatyöntekijät toteuttavat toiminnassa yhteiskunnalliseen kehittämiseen osallistumista (Meidän kirkko – välittävä yhteisö 2010). Tämä näkyy siinä, että diakoniatyöntekijät ovat olleet alusta alkaen mukana Ahjo nousuun –hankkeessa.

Ahjolaiset nuoret näkyvät kaupungin keskustan nuorisotiloissa ja nuorisotyöntekijät kohtaavat nuoria siellä. Sekä kaupungin että seurakunnan katupäivystys liikkuu myös Ahjon alueella, jossa he kohtaavat ahjolaisia nuoria. Talvikaudella nuoria on näkynyt katukuvassa vähän, mutta vilkkautta on odotettavissa, kun ilmat lämpenevät ja kesä tulee. Kirkon erityisnuorisotyön strategian mukaisesti seurakunnan nuorisotyönohjaajat kohtaavat ahjolaisia nuoria heidän omassa kontekstissaan ja työntekijät menevät sinne missä nuoret ovat (Läsnäolon nuorisotyö 2007, 4).

Keravan kaupungin työllisyysyksikkö työllistää myös ahjolaisia työttömiä ja kohtaavat työnsä kautta heitä. Työllisyysyksikön kautta työttömät tekevät töitä myös Ahjon alueen kohteissa. 2010 kevään verkostoyhteistyön ansiosta työllisyysyksikön ahjolaiset työttömät ovat käyneet tekemässä töitä omalla asuinalueellaan. Työllisyysyksikön työntekijöiden haastattelussa nostettiin esille juuri tällaisen työskentelymallin hyödyllisyys. Alueella asuvat työttömät esimerkiksi korjaavat alueella rikottuja paikkoja ja siistivät pihvoja, huomaavat oman työnsä jäljen ja alkavat pikku hiljaa kunnioittaa yhteisiä paikkoja, kun joutuvat itse korjaamaan

rikkomiensa asioita. Työllisyysyksikön työntekijät ovat myös tekemässä muuttoa ja tyhjentävät asuntoja asukkaiden jättämistä tavaroista. He ovat työssään nähneet Ahjon vuokrakerrostalojen asumistilanteen, haasteet ja ongelmat konkreettisesti.

Nikkarinkruunu järjestää asukaskokouksia ja tapahtumia koko asiakaskunnalleen. Näissä tapahtumissa ja kokouksissa on aina läsnä myös ahjolaisia. Ahjossa sijaitsevassa Nikkarinkruunun taloissa toimii asukastoimikuntia, jotka pääsevät vaikuttamaan suoraan alueen viihtyvyyteen niin halutessaan. Kaupungin asuntotoimen arjessa Ahjo ei tällä hetkellä näyttäydy, sillä vuokrahakemukset menevät suoraan Nikkarinkruunuun ja sieltä raportoidaan kuukausittain asukastilanteesta asuntotoimeen päin.

6.4 Ahjon tulevaisuus

Ahjo nousuun –hankkeen suunnittelua jatketaan verkostokartoituksen tuomalla informaatiolla ja siitä nousseiden toimintamallien kautta. Haastatteluissa tuli moneen kertaan esille, että tällaisen asuinviihtyvyyden ja ilmapiirin muutokseen tähtäävät hankkeet eivät toteudu yhdessä tai kahdessa yössä. Tarvitaan pitkäjänteistä ja suunniteltua toimintaa, johon sitoutuvat verkoston eri jäsenet työllään ja johon motivoidaan asukkaita toimijoiksi. Niin kuin jo aiemmin totesin, että ilmapiiriä ja asumisviihtyvyyttä ei voida muuttaa vain ja ainoastaan virkamieslähtöisesti ylhäältä käsin, vaan muutos täytyy lähteä itse asukkaista ja ruohonjuuritasolta.

Ensimmäinen ja tärkein huomio, jonka verkostokartoituksen pohjalta voi tehdä on, että Ahjoon tarvitaan tila, jota seurakunta voi käyttää lapsityön päiväkerhojen ja diakoniatyön toimintaan. Toinen tilaan liittyvä toimenpide on se, että nuorille tarvitaan kokoontumistila. Nämä kaksi tilaa eivät voi olla sama tila, koska nuorten toiminta on erilaista kuin pikkulasten parissa tehtävä työ. Ihanteellista olisi, että tilat olisivat muidenkin toimijoiden käytössä silloin, kun seurakunnan tilat ovat vapaana iltaisin tai nuorisotila päivisin. Ahjon alueella on alakoulu, joka

on käytössä päivisin, mutta iltakäytön osalta koulun kanssa voisi käydä neuvotteluja, voisiko jotain toimintaa järjestää koululla.

Toinen verkostokartoituksesta nouseva asia on se, että Ahjoon tarvitaan toimintaa eri-ikäiselle väestölle ja eri elämäntilanteessa oleville. Erityisesti toimintaa tarvitaan nuorille. Mikäli Ahjoon saataisiin toimiva tila, johon voisi rakentaa nuorisotilan, voisi seurakunta ja kunta yhteistyössä järjestää toimintaa nuorille. Nuoret voisi ottaa mukaan tilan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Tällä tavoin nuoret voidaan sitouttaa mukaan toimintaan ja yhteiset paikat tuntuvat nuorista omilta. Yksinkertaista toimintaa voisi järjestää koulun liikuntasaliin, jonkun joukkueurheilu tai pelivuoron merkeissä. Toiminnan ohjaamiseen voisi motivoida ja rekrytoida alueen aktiivisia vanhempia.

Tilojen järjestämisen jälkeen toimintaa voisi suunnitella eri-ikäryhmien edustajille siten, että tilat olisivat mahdollisimman laajasti käytössä ja vastaisivat tarpeeseen. Toimintaa voisi suunnitella alueen työttömille, päihteidenkäyttäjille, eläkeläisille ja lapsiperheille. Tässä vaiheessa tulee miettiä työntekijä resurssien käyttämismahdollisuudet. Kunkin verkostotoimijan tulee miettiä kuinka paljon pystyy priorisoimaan työajastaan Ahjoon ja mihin kohteisiin hankerahoitusta lähdetään hakemaan. Haastatteluissa tuli esille myös idea, että projektin voisi aloittaa yhteisellä Ahjo tempauksella esimerkiksi koulun pihalla syksyllä 2010, jossa eritoimijat voisivat esittäytyä ja he olisivat järjestäneet erilaista toimintaa.

Verkostokartoituksen haastatteluista nousi esille, että verkostoa voisi vielä laajentaa. Verkostoon olisi hyvä saada mukaan koulun edustaja ja kenties terveydenhuollon puolelta koulun tai neuvolan terveydenhoitaja. Itse ihmettelin verkostokartoituksen loppusuoralla, että missä ovat Ahjossa toimivat järjestöt? Mannerheimin lastensuojelujärjestö voisi olla kiinnostunut järjestämään perhekahvilaa tai jotain muuta paikallista toimintaa. Onko Ahjon alueella urheiluseuroja tai partion toimintaa? Voisiko näitä tahoja hyödyntää myös alueen kehittämisen suhteen ja käytännön toteutuksissa? Järjestöillä ja seuroilla on usein toiminnassaan aktiivisia kansalaisia, jotka ovat kiinnostuneita toimimaan yhteisen hyvän eteen Ahjossa.

6.5 Ahjo nousuun -hankkeen toimenpideohjelma

Edeltävissä alaluvuissa kirjoitettujen tulosten ja yhteistyöverkoston palaveri keskustelujen myötä syntyi vielä yksi kehityshankkeen tulos. Se on toimenpideohjelma. Yhteistyöverkosto käyttää toimenpideohjelmaa rahoituksen hakemisessa rikosensorjuntaneuvostosta. Toimenpideohjelman keskeisiksi toimenpiteiksi määriteltiin yhteistilan järjestäminen ja toiminnan toteuttaminen sekä ammattinaapurin palkkaaminen. Rikosensorjuntaneuvostolta lähdetään hakemaan valtionrahoitusta näihin kahteen kohteeseen.

Rikosensorjuntaneuvostolle suunnatussa hakemuksessa täytyy olla esitettynä hankesuunnitelma, kohderyhmä ja rahoitus suunnitelma. Yhteistyöverkoston täytyy etukäteen suunnitella miten hankkeen rahoitus toteutetaan. Budjettiin Yhteistyöverkosto päätyi hakemaan rikosensorjuntaneuvostolta rahoitusta ammattinaapurin palkkaan ja mahdolliset tiloista syntyviin vuokratuloihin sekä toiminnan aiheuttamat kuluihin. Tällä hetkellä hankkeen tuloiksi suunnitellaan Keravan seurakunnan budjetoimaa ”Ahjo Nousuun -rahaa”, Keravan kaupungilta on mahdollista saada kehittämishankerahaa. Nikkarinkruunu lupasi kohdentaa rahaa tilaan tai vastaavaan. Toimenpideohjelma valmistuu maaliskuussa ja se on heti yhteistyöverkoston käytettävissä hankkeen rahoituksen hakemiseen.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Ahjo nousuun –hanketta on suunniteltu nyt vuoden ajan. Itse hankkeen toteuttaminen käytännössä alkaa vasta nyt keväällä 2011. Hankkeelle asetetut tavoitteet ilmapiirin ja asuinviihtyvyyden parantamisesta eivät vielä tässä vaiheessa juurikaan näy Ahjon alueella. Suunnitelmat näiden tavoitteiden toteuttamiseksi ja saavuttamiseksi on tehty. Niitä on pohdittu eri näkökulmista ja eri ammattiryhmien kokemusten kautta. Työote on suunnittelussa ollut vahvasti moniammatillinen ja yhteistyöhön tukeutuva. Moniammatillisen verkoston eri jäsenten mielipiteet on huomioitu suunnitelmia tehdessä ja toimenpideohjelmaa kootessa. Opinnäytetyölleni asetin tavoitteeksi kuvata vuoden pituisen prosessin ja tulokset, joita verkostotapaamisten ja verkostokartoituksen kautta saatiin. Siinä olen mielestäni onnistunut ja tavoite on tämän osalta täyttynyt.

Verkostokartoituksen toteuttaminen tuntui aluksi suurelta haasteelta. Mielessä oli kysymykset mistä lähteä liikkeelle ja mitä täytyy saada selville. Teemahaastattelurungon kehittämisen jälkeen ja siitä saadun palautteen jälkeen työ lähti etenemään sujuvasti. Haastatteluja tehdessä huomasin, että kysymyksen asetelu olisi voinut olla tarkempi. Osa kysymyksistä oli päällekkäisiä siten, että haastateltavien vastauksia kuunnellessa saattoi seuraavan kysymyksen vastaus tulla samassa. Haasteellisinta oli rajata haastattelujen puheenaiheita keskustelutilanteessa. Erityisen haastavaksi koin tämän tehdessäni asukashaastattelua. Haastateltavilla oli paljon kokemuksia asuinalueesta ja sen asukkaista. Keskustelu rönsyili asioihin mitkä eivät olleet oleellisia verkostokartoituksen kannalta. Toisaalta juuri asukashaastattelu toi konkreettista tietoa asuinalueesta ja sen elämästä ja oli siksi mielekäs toteuttaa.

Verkostokartoituksen tulosten pohjalta moniammatillinen työryhmä ryhtyi heti toteuttamaan antamiani toimenpide-ehdotuksia. Huomasin, että verkostokartoitus oli merkittävä osa hankkeen aloitusprosessia ja sen tulokset otettiin työryhmässä vakavasti. Jatkoin verkostokartoituksen tuloksien pohjalta toimenpideohjelman laatimista. Tämä osuus tuntui aluksi myös haastavalta ja suurelta tehtävältä. Toimenpideohjelma on tällä hetkellä vielä kesken ja se valmistuu maaliskuun loppuun.

kuun loppuun mennessä, jolloin työryhmä lähettää hankerahoitushakemuksen rikksentorjuntaneuvostolle.

Kokonaisuutena prosessin erivaiheet ovat tukeneet toinen toistansa. Verkostokartoituksen aineiston kerääminen toi esille oleelliset haasteet ja kehittämistyön tarpeet sekä jo olemassa olevan toiminnan ja alueella olevat mahdollisuudet ja hyvät asiat. Verkostokartoituksen pohjalta lähdettiin kehittämään ajatuksen tasolla olleita asioita konkreettisimmiksi pientyöryhmien avulla. Pikku hiljaa prosessin eteenpäin mennessä syntyi pohja toimenpideohjelmalle ja suunnitelmat ovat tällä hetkellä hyvin konkreettiset.

Omaa työskentelyäni on auttanut prosessin aikana motivoitunut ja aktiivinen työryhmä, joka on tukenut työtäni, mutta myös antanut rakentavaa palautetta koko prosessin ajan. Vuoden ajan työskennellessä melkein muuttumattoman työryhmän kanssa havaitsin, että kehityshankkeen eri vaiheissa tapahtuu monenlaisia kehitysaskelia, mutta välillä kehittäminen ei etene tai jopa tuntuu menevän taaksepäin. Tämä vaatii työryhmän jäseniltä erityisesti motivoitumista ja kärsivällisyyttä. Työryhmän täytyy kestää se, että asiat eivät tapahdu hetkessä ja suunniteltuihin asioihin joudutaan tekemään muutoksia. Tämä tuli näkyväksi Ahjo nousuun –hankkeessa erityisesti tilakysymystä pohdittaessa.

Moniammatillisen yhteistyöverkoston toiminnan seuraaminen oli kiehtovaa. Verkostossa tapahtui muutoksia sen prosessin eri vaiheissa. Aluksi näytti, että kaikki verkoston jäsenet olivat todella motivoituneita kehittämishankkeeseen ja istuivat mielellään palaverissa. Kaupungin nuorisotoimea houkuteltiin palaveriin mukaan melkein vuoden ajan ja houkuttelu tuotti lopulta tuloksen. Verkoston palaverista jäi kokonaan pois asuntotoimi syksyllä 2010. Syksyn ensimmäisessä palaverissa heiltä oli edustaja ja sitten hän ei enää osallistunut. Tällainen kehittämishanke vaatii työntekijöiltä sitoutumista. Toki on ymmärrettävää, että jokaiseen kokoukseen ja palaveriin ei voi päästä, mutta jatkuva poissaolo voi kertoa jotain motivaatiosta ja tekemisen tahdosta. Verkostonjäsenten poissaanti voi myös johtua siitä, että välillä prosessi oli niin sanotusti jumissa. Puhuttiin ja suunniteltiin, mutta mitään konkreettisia asioita ei voitu tehdä, kun mitään varmaa ei suunnitelmissa ollut. Verkostokartoituksen haastattelujen yhteydessä

tuli ilmi haastateltujen luja tahto päästä tekemään asioille jotakin. Halu ja into kehittää yhdessä asukkaiden kanssa aluetta olivat kova.

Moniammatillinen yhteistyö on ollut keskeinen työtapa Ahjo nousuun -hankkeessa. Osallistuminen hankkeen suunnittelupalaveriin on ollut aktiivista. Puheenvuoroja ovat käyttäneet lähestulkoon aina jokaisen työalan edustajat ja yhteinen pohdinta on ollut rikasta. Verkostopalaverien kautta työryhmän jäsenet ovat tulleet tietoisiksi toinen toistensa työstä alueella tai alueen asukkaiden kanssa. Erityisen hyvää työryhmän toiminnassa on ollut se, että pikku hiljaa verkosto on laajentunut. Työryhmä on ennakkoluuloton sen osalta, ketkä kaikki voivat olla osana tätä moniammatillista työryhmää.

Jatkossa työryhmän toimintaa täytyy pohtia uudelleen. Nyt suunnittelu työ on tehty ja on aika alkaa toteuttamaan suunnitelmia alueella. Onko sitten enää oleellista kokoontua isolla työryhmällä pohtimaan alueen kehittämistä? Mikäli työryhmään liittyy vielä uusia jäseniä, on syytä vakavasti miettiä verkostopalaverien funktiota ja tarvetta. Hyödyllistä voisi olla jakaa tämän hetkinen työryhmä selkeästi alaryhmiin, jonka jälkeen alaryhmät voisivat kokoontua omiin palaveriin. Alaryhmillä voisi olla puheenjohtajat, jotka voisivat pitää keskenään omia palavereitaan esimerkiksi sosiaalijohtajan koolle kutsumana. Ahjossa on edelleen toimijoita, jotka eivät ole olleet mukana kehittämishankkeen suunnittelussa. Näitä tahoja ovat muun muassa koulu ja päiväkotiki sekä alueen yrittäjät. Koulun ja päiväkodin mukaan kutsumisen myötä lasten ja perheiden osallisuus hankkeessa voisi tulla vieläkin konkreettisemmaksi. Paikallisten yritysten kautta puolestaan voitaisiin tavoittaa niitäkin asukkaita, joita ei nyt vielä tavoiteta.

Keravalla on aikaisemminkin toteutettu asuinalueen kehittämishanke. Ahjo nousuun -hankkeen takana on ajatus, että asuinalueiden viihtyvyydelle voidaan saada aikaan parannusta. Kuitenkin tämä hanke eroaa edellisestä ja on luotu omalta pohjaltaan verkostokartoituksen tuloksiin nojaten. Lähiöiden kehittäminen on ajankohtainen asia ja siitä kirjoitetaan ja puhutaan tänä päivänä mediasa. Mielestäni Ahjo nousuun -hankkeen tähän mennessä tapahtuneita askelia voi hyödyntää myös muualla. Verkostokartoitus oli oivallinen ratkaisu hankkeen aloittaessa. Sen kautta saatiin paljon hyödyllistä tietoa alueesta ja sen tarpeista.

Hankkeen toimenpiteiden hyödynnettävyys muualla on myös mahdollista. Ammattinaapurin työnkuvan luominen ja palkkaaminen voi olla toimiva ratkaisu ja mahdollinen toimintatapa myös muualla. Jatkossa kehittämishankkeen dokumentointi ja arviointi on tärkeässä osassa.

Olen ollut opiskelijana mukana koko vuoden ajan kehittämässä työtapoja ja luomassa pohjaa tälle kehittämishankkeelle. Työryhmä on antanut minulle prosessin erivaiheissa tehtäviä, joita olen toteuttanut. Vuosi on ollut haasteellinen ja tehtävät tuntuneet välillä suurilta. Olen kuitenkin saanut huomata, että työlläni ja panoksella on ollut merkitystä. Minun osaamiseni ja työni on otettu vakavasti. Olen ollut luonteva osa työryhmää, jossa olen tuonut esille mielipiteitäni rohkeasti ja ammattimaisesti. Mielipiteisiini on tartuttu ja ne ovat olleet osa työryhmän keskustelua.

8 POHDINTA

Ahjo nousuun -hankkeen etenemistä on ollut mielenkiintoista seurata. Jokaiseen palaveriin menoa on odottanut pienellä jännityksellä: mitähän on saatu aikaiseksi sitten edellisen palaverin. Olen tämän vuoden aikana, kun olen ollut mukana Keravalla yhteistyöverkoston palavereissa ja toteuttamassa omalta osaltani hanketta, oppinut valtavasti niin projektityöskentelystä kuin moniammatillisten yhteistyöryhmien toiminnasta. Tässä luvussa tuon esille muutamia teemoja, joita olen vuoden aikana pohtinut ja kritisoinut.

Hankkeen alkuvaiheessa ja verkostokartoituksen haastatteluja toteuttaessani keskustelimme haastateltavien kanssa asuntojen jakamisesta ja asuinalueiden muotoutumisesta. Ahjossa huolen ovat herättäneet niin sanotut häiriöasukkaat, joiden asuminen on erilaista kuin tavallisten asukkaiden. Näillä häiriökäyttäytyvillä on useimmilla taustalla työttömyyttä ja päihdeongelma. Elämisen rytmi on siten erilainen kuin muilla asukkailla, jotka käyvät töissä ja elävät perheensä kanssa. Haastatteluissa tuli muutaman kerran vastaukseksi ” mihin ne häirikköasukkaat seuraavaksi siirretään”. Keravalla aiemmin toteutettu Killan alueen kehittämishanke on jäänyt haastateltavien mieleen siitä, että niin sanottuja häirikköasukkaita siirrettiin muualle asumaan, kuten Ahjoon. Nyt toiveena on, ettei Ahjolle kävisi samalla tavalla.

Keskustelua verkoston keskuudessa herättivät asunnon jaon kriteerit ja ulkopaikkakuntalaisten muuttaminen Nikkarinkruunun asuntoihin. Vuodenvaihteessa astui voimaan lakimuutos siitä, kuinka asuntoja tulee jatkossa jakaa. Lakimuutoksen jälkeen omia kuntalaisia ei saa suosia asukasvalinnoissa, vaan ulkopaikkakuntalaisia on kohdeltava asukasvalinnoissa tasa-arvoisesti. Pohdin asuntojen jakamista myös paljon. Miten välttyttäisiin tällaisilta lähiöongelmilta? Kaikenlaisia asukkaita täytyisi jakaa sekaisin eri kaupunginosiin, siten, että niin sanotut häiriöasukkaat olisivat tavallisten asukkaiden seassa jotta nämä häiriköt eivät muodostaisi omaa yhdyskuntaansa. Se on kuitenkin helpommin sanottu kuin käytännössä tehty.

Oleellista ei ole mielestäni vain se miten asuinalueelle jaetaan asukkaita vaan myös se miten asuinalueita suunnitellaan. Asuinalueiden kaavoituksella ja suunnittelulla on suuri merkitys siihen, millaisiksi yhteisöiksi asuinalueet myöhemmin muotoutuvat. Ahjossa on monenlaista asumisenmuotoa. Alueella on sekä omakotitaloja että kerrostaloja, osa on vuokra-asuntoja ja osa omistusasuntoja. Kaupunkisuunnittelussa on otettu huomioon erilaisen rakentamisen ja asumisen mahdollisuudet. Ahjoon on päätyttyä asumaan erilaisia ihmisiä. Kuten Ahjo nousuun –hankkeen ja verkostokartoituksen yhteydessä todettiin, että ongelmat ovat keskittyneet kaupungin vuokra-asuntoihin ja siten haasteena on asuntojen jakaminen.

Pohdin koko hankkeen ajan ihmisten leimaantumista häirikköasukiksi. Nyt hankkeen kohderyhmänä ovat ne kolme kaupungin kerrostaloa. Välillisesti tulee huomioitua varmasti myös ne kolme muuta kaupungin kerrostaloa ja alueen muutkin asukkaat. Toiminnan päähuomionkohteena ovat kuitenkin nämä talot, joissa häiriköintiä yleisimmin esiintyy. Hankkeessa on olemassa mielestäni riski, jossa leimaamme tiettyjen kerrostalojen tietyt asiakkaat. Haastatteluissa verkostonjäsenet pohtivat alueen puhdistamista ja räikeimmässä nimityksissä häirikköasukkaita kuvattiin hyvin rumilla ilmaisuilla. Nämä häiriöitä asumisessa aiheuttavat asukkaat luultavasti tietävät, että he eivät ole niin kuin muut asukkaat ovat. He eivät sopeudu tavalliseen elämään tavallisten ihmisten joukkoon. Nyt hankkeen kautta osoitamme heitä myös sormella: teidän vuoksenne me aloitamme Ahjo nousuun –hankkeen. Kokevatko nämä asukkaat itsensä vielä enemmän huonommiksi, yhteiskunnan hylkiöiksi? Olisiko kuitenkin mahdollista rakentaa hanketta niin, että siellä asukkaat eivät leimaantuisi enempää? Silloin se tarkoittaisi lähestymistavan muuttamista, asukaslähtöisyyttä leimaamatta erityisryhmiä ja hanke olisikin koko Ahjon kehittämishanke. Nostin verkostokartoituksen tuloksia esitellessäni esille tämän puolen hankkeesta. Silloin verkoston jäsenet nyökyttelivät ja totesivat, että huomiot ovat hyviä. Sen jälkeen aiheeseen ei enää palattu.

Opinnäytetyöni teoriaviitekehelyksessä diakoniatyön osalta halusin tuoda esille diakoniatyön merkitystä yhteiskunnallisissa murroskohdissa. 1990-luvun laman aikana kehitettiin diakoniatyötä nykyiselle tasolle. Taloudellinen taantuminen

on tällä hetkellä taas ajankohtainen aihe ja siten myös diakonian ja kirkon merkitys yhteiskunnallisissa asioissa merkityksellinen. Ahjon alueen suurimpina haasteina olivat niin kutsutut häiriöasukkaat, joista osa on työttömiä. Diakoniatyölle on mielestäni tarvetta niin Ahjossa kuin muuallakin yhteiskunnassa tällä hetkellä. Mielestäni on tärkeää ymmärtää historiaa, oppia siitä ja käyttää niitä tietoja hyväkseen luodessa uutta.

Monesti olen tämän vuoden aikana ajatellut kirkon tekevän upeaa työtä. Seurakunnan edustus verkostossa on ollut säännöllistä ja näkyvää. Diakonian edustajat ovat olleet jokaisessa kokouksessa läsnä ja nuorisotyön edustaja myös usein. Nämä työntekijät ovat olleet tekemässä yhteiskunnallista työtä ja tuoneet omaa näkemystensä alueesta esille. Seurakunta oli myös ensimmäinen, joka selkeästi budjetoitui hankkeeseen tietyn summan rahaa. Nämä osallistuvat seurakunnan työntekijät ovat tehneet todeksi niin kirkon diakoniatyön kuin myös erityisnuorisotyön laatimia strategia-asiakirjoja.

Opinnäytetyöprosessini on ollut pitkä, mutta se kannatti tehdä. Olen päässyt näkemään jotain sellaista, millä on merkitystä minulle vielä pitkään. Tuskin voin Keravan ohi kulkea hymyilemättä tällä kehittämishankkeelle, johon aivan yllättäen keväällä 2010 pääsin mukaan. Olen saanut tehdä itsenäisesti töitä tietäen, että saan tarvittaessa tukea ja ohjausta niin ohjaavilta opettajilta kuin yhteistyöverkoston jäseniltä. Mielenkiinnolla odotan, mitä Ahjosta kuuluu vuoden päästä. Alkavatko hankkeen toimenpiteet tuoda haluttuja muutoksia alueelle? Nouseeko Ahjo huonosta maineestaan idylliseksi asuinalueeksi, josta kukaan ei halua muuttaa pois? Suunnitelmien pohjat ovat valmiina, odottaen käytännön toimintaa ja toimijoita. Aika näyttää millaiseksi alueeksi Ahjo näiden suunnitelmien pohjalta kehittyy.

LÄHTEET

- Grönlund Henrietta, Hiilamo Heikki & Juntunen Elina 2006. Viimeisellä luukulla. Tutkimus viimesijaisen sosiaaliturvan aukoista ja diakoniatyön kohdentumisesta. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2006:7. Viitattu 14.2.2011 [http://apostoli6.evl.fi/julkaisut.nsf/0/8A75A3BB310E71BFC2257364004B3BB5/\\$file/viimeisellaluukulla.pdf](http://apostoli6.evl.fi/julkaisut.nsf/0/8A75A3BB310E71BFC2257364004B3BB5/$file/viimeisellaluukulla.pdf)
- Heikkinen, Hannu. L.T. 2001. Toimintatutkimus – toiminnan ja ajattelun taitoa. Teoksessa Juhani Aaltola ja Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Jyväskylä: PS-kustannus, 170–183.
- Hiilamo, Heikki 2010. Laman uhrien auttaminen diakoniatyössä 1990-luvulla. Diakonian tutkimus 1/2010, 7-26. Viitattu 13.2.2011 http://dts.fi/files/2009/10/DT1_2010.pdf
- Hilapieli, Sanna-Maria & Pajamäki, Salla 2004. Asuinviihtyvyys ja sosiaalinen pääoma Jyrkkälässä. Turun ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme Helena 2008. Tutkimushaastattelu – teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Isoherranen, Kaarina 2008. Yhteistyön uusi haaste – moniammatillinen yhteistyö. Teoksessa Kaarina Isoherranen, Leena Rekola ja Raija Nurminen (toim.) Enemmän yhdessä – moniammatillinen yhteistyö. Helsinki.
- Kainulainen, Sakari 2002. Suomalainen yhteiskunta murroksessa. Teoksessa Riitta Helosvuori, Esko Koskenvesa, Pauli Niemelä ja Juhani Veikola (toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 173–189.

- Karjalainen, Pekka & Sarvimäki, Pirjo (toim.) 2005. Sosiaalityö hyvinvointipolitiikan välineenä 2015 – toimenpideohjelma. Sosiaali- ja terveystieteiden julkaisu 2015:13. Viitattu 16.2.2011
http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE4056.pdf&title=Sosiaalityo_hyvinvointipolitiikan_valineena_2015__toimenpideohjelma_fi.pdf
- Karjalainen, Pekka & Seppänen, Marjaana 2007. Yhteisötyö ja rakenteellinen sosiaalityö. Teoksessa Aulikki Kananoja, Pekka Karjalainen, Kristiina Laiho, Martti Lähteinen, Pirjo Marjamäki, Pirjo Sarvimäki ja Marjaana Seppänen Sosiaalityön käsikirja. Helsinki: Tietosanoma, 127–131.
- Keravan kaupunki 2010. Viitattu 20.5.2010
http://www.kerava.fi/tietoja_sijainti.asp
- Korteinen, Matti & Vaattovaara, Mari. 2009. Miten kehittää lähiötä? – tapaustutkimus Riihimäen Peltosaaresta, metropolin laidalta. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus. Viitattu 20.5.2010
<http://www.ara.fi/download.asp?contentid=23830&lan=fi>
- Krok, Suvi 2008. Kerrostalonaapurusto yhteisöllisyyden kokemuksena. Teoksessa Riikka Korkiamäki, Marianne Nylund, Suvi Raitakari & Irene Roivainen (toim.) Yhteisöt ja sosiaalityö – kansalaisen vai asiakkaan asialla. Jyväskylä: PS-kustannus, 193–207.
- Läsnäolon nuorisotyö 2007. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon erityisnuorisotyön missio visio ja strategia 2015. Helsinki: Kirkkohallitus/Kasvatus ja nuorisotyö. Viitattu 24.1.2011
[http://apostoli6.evl.fi/julkaisut.nsf/0/4100A5A8DD00FB83C2257364003913E6/\\$file/erityisnuorisotyon_strategia.pdf](http://apostoli6.evl.fi/julkaisut.nsf/0/4100A5A8DD00FB83C2257364003913E6/$file/erityisnuorisotyon_strategia.pdf)

Meidän kirkko – välittävä yhteisö 2010. Kirkkohallitus. Viitattu 24.1.2011.

<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content401510>

Metsämuuronen, Jari 2006. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Teoksessa Jari

Metsämuuronen (toim.) Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Helsinki: International methelp, 80–147.

Nivala, Mauno 2005. Nuorisodiakonia ja kirkon erityisnuorisotyö. Teoksessa

Terhi Paananen & Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 138–145.

Rikoksentorjuntaneuvosto

i.a.

Viitattu

8.4.2010

<http://www.rikoksentorjunta.fi/index.htm>

Roivainen, Irene 2002. Yhteisötyötä marginaalissa. Teoksessa Kirsi Juhila,

Hannele Forsberg & Irene Roivainen (toim.) Marginaalit ja sosiaalityö. Jyväskylä: Sophi, 213–126.

Roivainen, Irene 2002. Marginaalisuus ja sosiaalityö yhteisöissä – yhteisöllinen

ajattelu ja sosiaalityö. Teoksessa Kirsi Juhila, Hannele Forsberg & Irene Roivainen (toim.) Marginaalit ja sosiaalityö. Jyväskylä: Sophi, 217–228.

Sakasti.evl.fi – Kirkon palvelijoille. Diakonia ja yhteiskuntatyö. Viitattu

24.1.2011.

<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content401510>

Sakasti.evl.fi – Kirkon palvelijoille. Diakonia on kirkon perustehtävä. Viitattu

28.1.2011

<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?Open&cid=ContentCB179>

Sininauhaliitto i.a. Viitattu 23.5.2010

http://www.sininauhaliitto.fi/sininauhasaatio/tuettu_asuminen_kokonaisvaltaisen_ja_sosiaalisen_isannointi/sosiaalisen_talonmiehen_toimenkuvaa/

Vihavainen, Suvi 2011. Karhea Korso unelmoi uudesta alusta. Helsingin Sanomat 22.1., A17.

Vilkka, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vilkka, Hanna 2006. Tutki ja havainnoi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Ympäristöministeriö 2008. Lähiöistä kaupungin osiksi – Lähiöohjelma 2008–2011. Ympäristöministeriön raportteja 17/2008. Helsinki. Viitattu 27.1.2011.

<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=84967&lan=fi>

LIITE 1

Ahjon verkostokartoituksen haastattelurunko kevät 2010

Haastateltavan taustatiedot (vain verkoston työntekijöiltä)

- Nimi
- Ammatti
- Työpaikka
- Työn vastuu alue
- Kuinka kauan työskennellyt kyseisessä työssä?

Kysymykset verkoston työntekijöille:

1. Kuinka kauan olet tehnyt työtä Ahjossa asuvien parissa?
2. Kuvaile millainen alue Ahjo on sinun näkökulmastasi?
3. Millaisissa tilanteissa kohtaat Ahjon alueella asuvia?
4. Millaisissa yhteistyöverkostoissa toimit Ahjon alueella? Miksi?
5. Millaista työtä teet Ahjossa/Ahjon alueeseen liittyen?
6. Millaisena näet Ahjon alueen tilanteen tällä hetkellä?
7. Mitä haasteita koet alueella olevan?
8. Entä mitä mahdollisuuksia?
9. Mitkä ovat sinun mahdollisuutesi ja resurssisi toimia alueella?
10. Miten kehittäisit yhteistyötä alueella?
11. Millaisia odotuksia sinulla on Ahjo nousuun-hankkeelta?

Kysymykset verkoston asukas jäsenille

1. Kuinka kauan olet asunut Ahjossa?
2. Kuvaile millainen asuinalue Ahjo on?
3. Onko alueen tilanne muuttunut asumisaikanasi? Jos on, miten?
4. Mitkä asiat ovat mielestäsi hyvin Ahjossa?
5. Mitkä asiat ovat huonosti?
6. Millainen on Ahjon alueen ilmapiiri asukkaiden kesken?
7. Miten toivoisit Ahjon aluetta kehitettävän?
8. Mitä voisit itse tehdä alueen kehittämisen suhteen?

LIITE 2

Oikeusministeriö
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

Justitieministeriet
PB 25
00023 STATSRÅDET

HAKEMUS/ANSÖKAN
valtionavustuksen saamiseksi
om statsunderstöd

Hakijan nimi (yhteisön rekisteröity)/Sökandens namn (registrerat namn på sammanslutning)		Nimilyhenne/Namnförkortning
Hakijayhteisön rekisteritunnus/Den sökande sammanslutningens registernummer		Rekisteröintipäivä/Registrerings
Lähiosoite/Gatuadress		
Postinumero/Postnummer	Postitoimipaikka/Postkontor	
Hakijan kotipaikka/Sökandens hemort		
Yhteyshenkilö/Kontaktperson		
Puhelin/Telefon	Faksi/Telefax	
työ/tjänst	koti/hem	
Sähköpostiosoite/E-postadress		
Hakijayhteisön käytössä oleva valtion ps-tili/ Numret på det statliga postgirokonto som disponeras av sökanden		Hakijan ps-tili/pankkitili/Sökandens postgirokonto/bankkor
Haettava euromäärä/Belopp som ansöks		
Hankkeen nimi/Projektets namn		
Avustuksen käyttötarkoitus lyhyesti/Understödet's användningsändamål i korthet		
Päiväys/Datum	Allekirjoitus/Underskrift	

Hakemuksen tulee olla hakijayhteisön virallisesti allekirjoittama. /
Ansökan bör officiellt underskrivas av den sökande sammanslutningen.

Ohessa luettelo hakemukseen tulevista liitteistä ja selostus avustusten myön-
tämässä noudatettavista

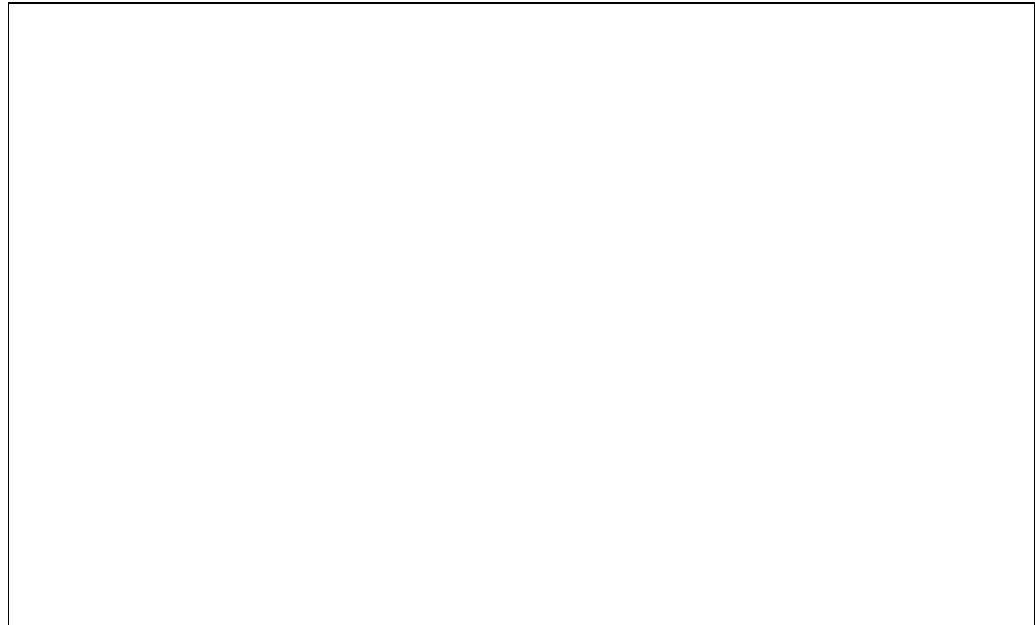
periaatteista. / En förteckning över bilagor till ansökan och de principer som tillämpas vid beviljandet medföljer.

LIITTEET / BILAGOR

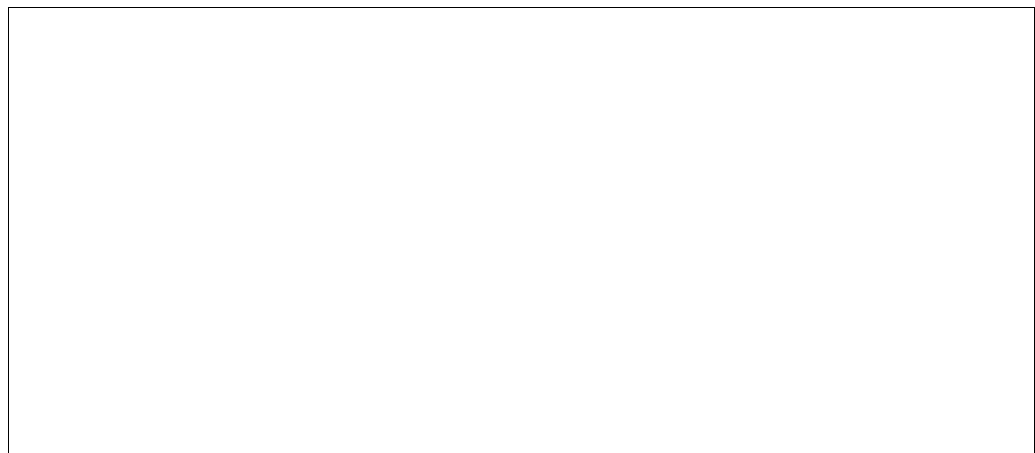
1. Avustettavaa hanketta/toimintaa koskeva suunnitelma /

En plan för det projekt / den verksamhet som skall understöd

1.1 Hankkeen tarkoitus / projektets syfte

1.2 Hankkeen kohderyhmä / målgruppen för projektet

--

1.3 Toimenpiteet / åtgärderna

--

1.4 Odotetut tulokset / förväntade resultat

--

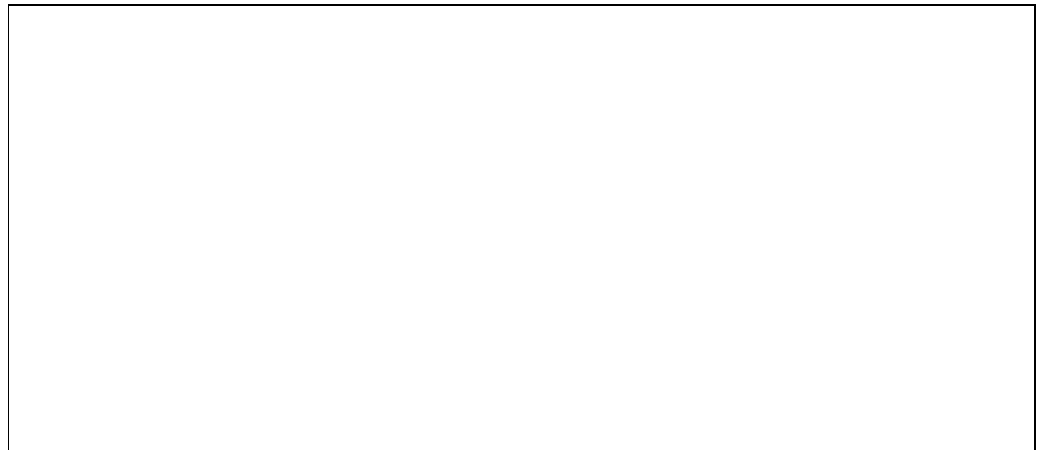
1.5 Arvioitu aikataulu / ungefärlig tidsplan

1.6 Suunnitelma hankkeen dokumentoinnista ja arvioinnista /
en plan på hur man kommer att dokumentera och evaluera projektet

Lisätietoa hankkeen dokumentoinnista ja arvioinnista löytyy rikosentorjuntaneuvoston ideakirjasesta 4, joka löytyy rikosentorjuntaneuvoston verkkosivuilta julkaisut –osiosta.

Mera information om dokumentering och evaluering finns i ideboken för brottsförebyggande nr 4 (Rikosentorjunnan ideakirjanen nro 4). Idéboken finns att ladda ned från brottsförebyggande rådets hemsidor (www.rikosentorjunta.fi) under länken "julkaisut".

2. Hankkeen talousarvio sekä selvitys avustuksen tarpeesta

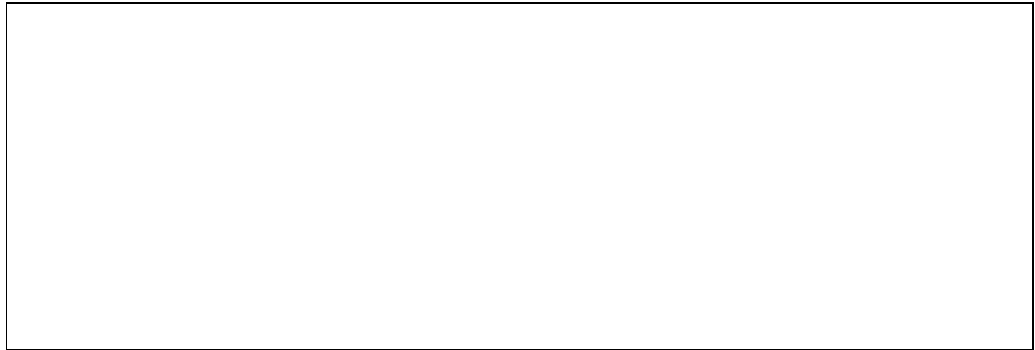
Budget för projektet samt en redovisning av behovet av understöd

Liitteestä tulee ilmetä arvioidut kokonaiskustannukset, oman rahoituksen osuus, selvitys samaa

tarkoitusta varten saaduista ja haetuista muista avustuksista sekä perusteet valtionavustuksen tarpeellisuudesta.

De uppskattade totalkostnaderna, självfinansieringens andel, en utredning av andra bidrag som

anhållits och beviljats för samma syfte samt grunderna för behovet av statsunderstöd skall framgå av bilagan.

3. Tietoja hakijayhteisöstä (ei koske julkisoikeudellisia yhteisöjä):

Uppgifter om den sökande sammanslutningen (gäller inte offentligrättsliga sammanslutningar):

- yhteisön rekisterinote / sammanslutningens registerutdrag
- yhteisön säännöt / sammanslutningens stadgar
- edellisen tilikauden tilinpäätös, toimintakertomus ja tilintarkastuskertomus / bokslutet, verksamhetsberättelsen och revisionsberättelsen för föregående räkenskapsperiod
- jäsenten lukumäärä: henkilöjäsenet, yhteisöjäsenet / antalet medlemmar: enskilda, sammanslutningar